Дослідження стану бізнесу в Україні

Березень-квітень 2023

За підтримки:

Міністерство цифрової трансформації України

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

Технологічна інформація та методологічні нотатки

Дане дослідження проводиться в межах Ініціативи для відновлення економіки України, яка реалізується Центром розвитку інновацій, Офісом з розвитку підприємництва та експорту, Національним проєктом Дія.Бізнес та Advanter Group. Опитування проводиться за сприяння Програми розвитку ООН в Україні в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Методологія і аналітика: Advanter Group, advanter.ua
Метод: онлайн опитування власників і CEO бізнесу.
Періоди опитувань і обсяг вибірки:
Період опитування: *24.03 – 04.04.2023 р.*
Всього проаналізовано 999 респондентів.

Опитані підприємці представляють всі області України
та різні індустрії (слайд 74 – паспортний блок).

По частині питань проведено аналіз в розрізі:

- макрорегіонів
- галузей
- розміру бізнесу (довоєнному)
- даних попередніх хвиль досліджень бізнесу (Advanter) та Ініціативи з відновлення економіки (ЦРІ, ЕЕРО, ДіяБізнес)

Узагальнення зроблені на основі даних ДержСлужби Статистики за 2020 - 2022 роки.
Індекс ділової активності UBI (Ukrainian business index) обраховується з 2020 року.
Індекс уніфікований для виробничих і сервісних бізнесів.

Контакти: info@advanter.ua I info@cid.center I analytic@epo.org.ua

* З 2011 по 2019 року Advanter Group обраховували інші індекси ділової активності.

Стан бізнесу на поточний момент

Допомога країні під час війни

89,6% підприємств залучені до допомоги країні під час війни.

65,4% підприємств допомагають Збройним Силам України.

Допомога бізнесу у війні

Як допомагає Ваш бізнес Україні перемогти у війні?

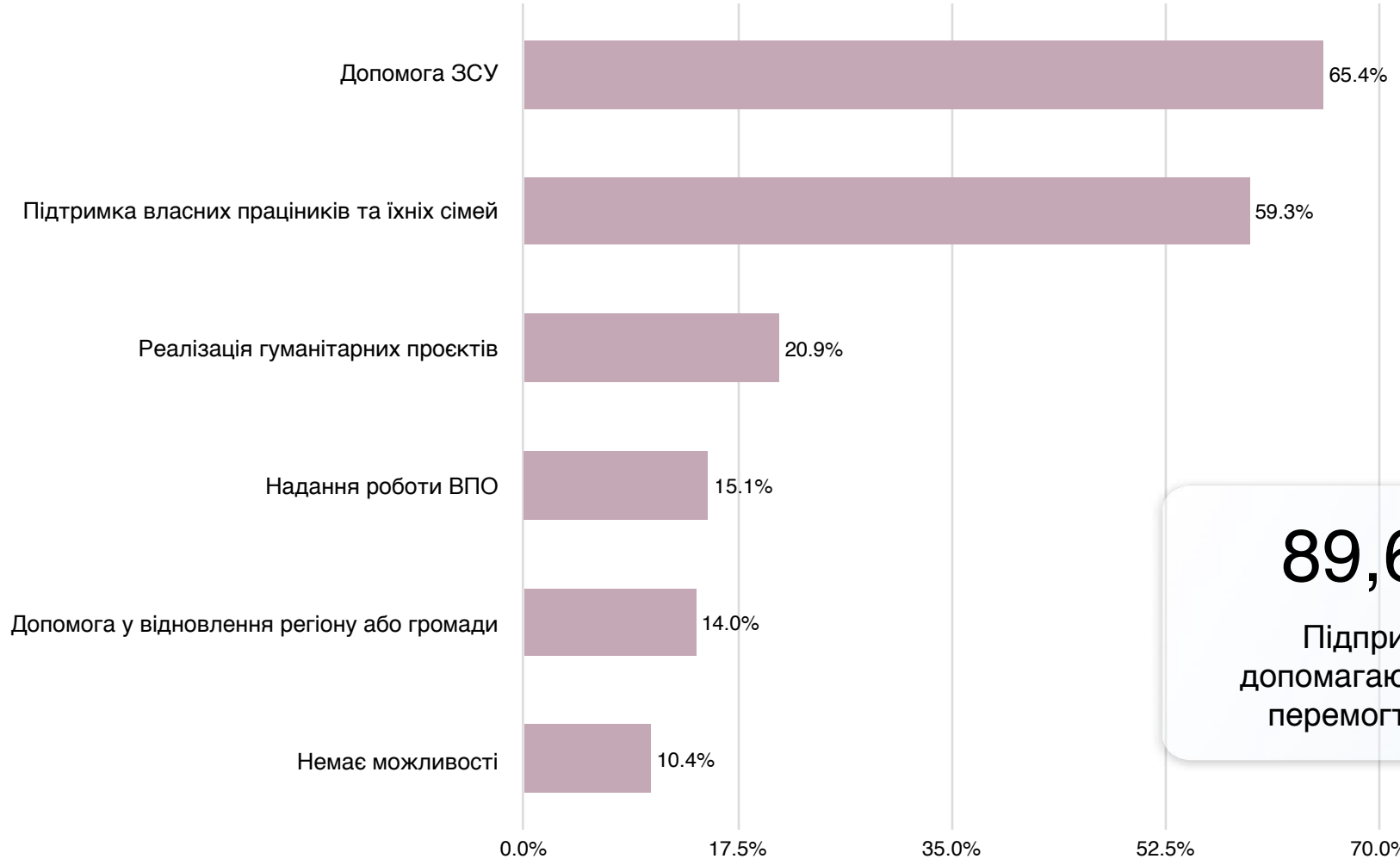

89,6%

Підприємств допомагають Україні перемогти у війні

Робота підприємств

- За результатами 2022 року 31.7% підприємств повністю або майже повністю зупинили роботу.
- Загалом спостерігається позитивна динаміка. 8,9% підприємств вказали на зростання обсягів робіт порівняно з довоєнним періодом.
- 8,0% підприємств вийшли на показники 2021 року.
- Загалом МСБ в Україні втратили 31,2% власних оборотів у 2022 році порівняно з 2021 роком.

Результати бізнесу у 2022 році

Результати роботи бізнесу у 2022 році порівняно з 2021 роком

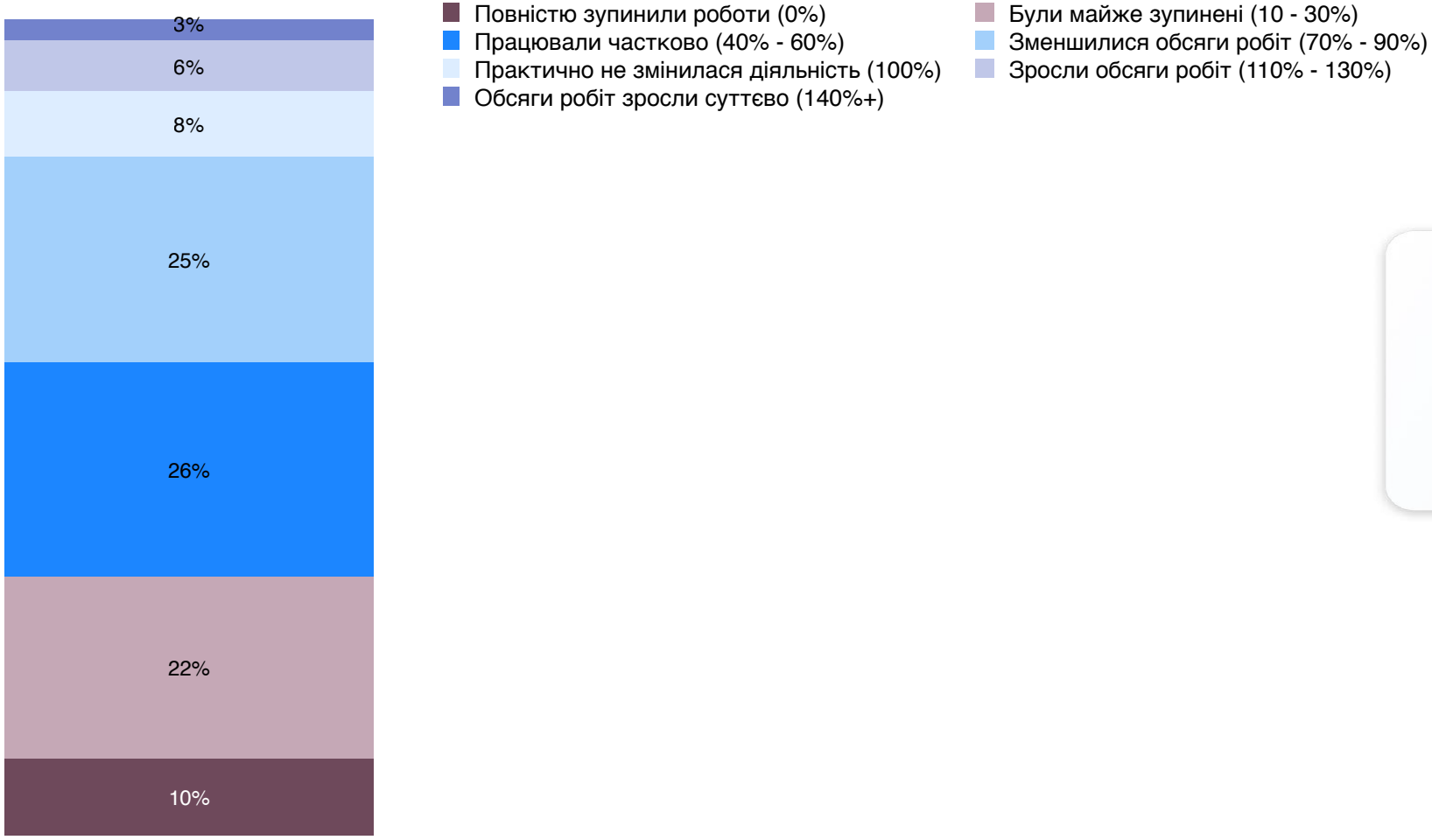

Середньозважений показник обсягів робіт у 2022 році:

68,8%

Результати бізнесу у 2022 році
За сферою діяльності бізнесу

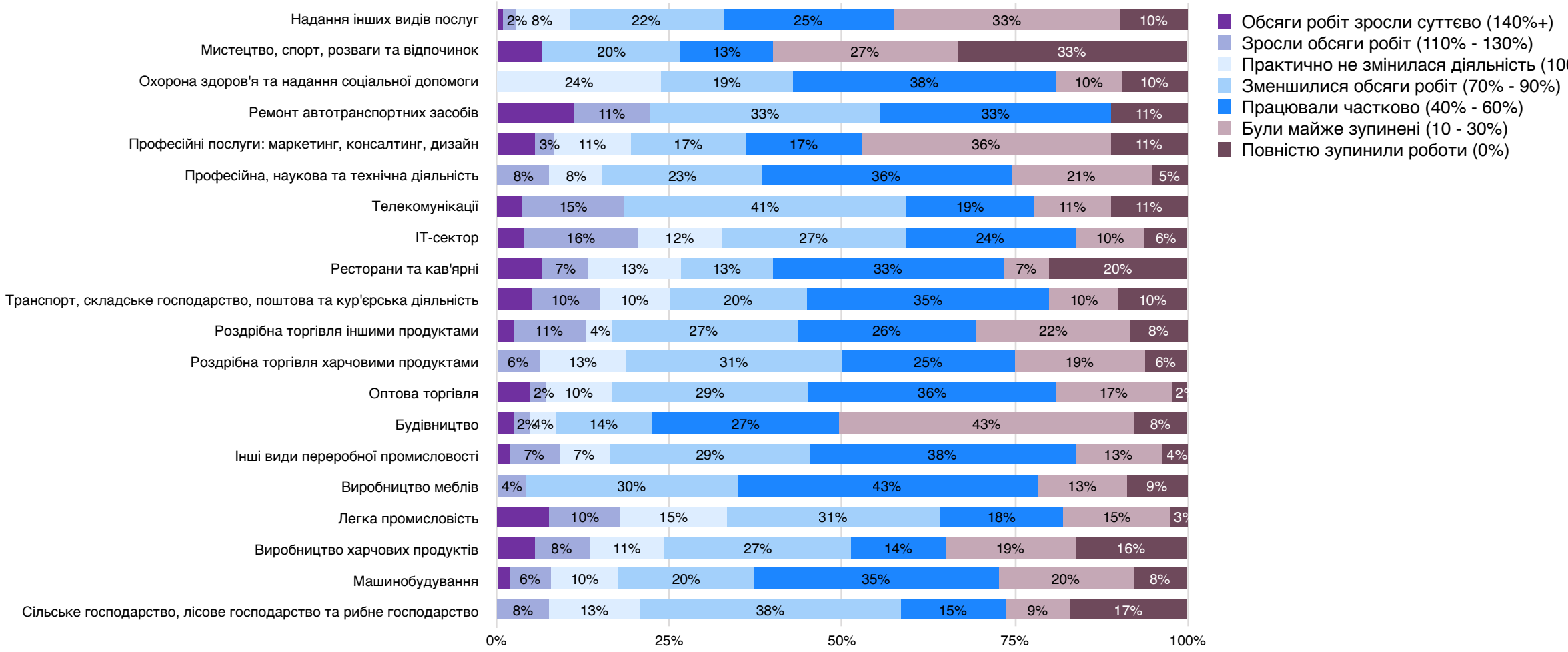

Результати бізнесу у 2022 році
Регіональний розподіл

- Захід
- Волинська область
- Закарпатська область
- Івано-Франківська область
- Львівська область
- Рівненська область
- Тернопільська область
- Хмельницька область
- Чернівецька область
- Південь
- АР Крим
- Дніпропетровська область
- Запорізька область
- Миколаївська область
- Одеська область
- Херсонська область
- Північ
- Житомирська область
- Київ
- Київська область
- Сумська область
- Чернігівська область
- Схід
- Донецька область
- Луганська область
- Харківська область
- Центр
- Вінницька область
- Кіровоградська область
- Полтавська область
- Черкаська область

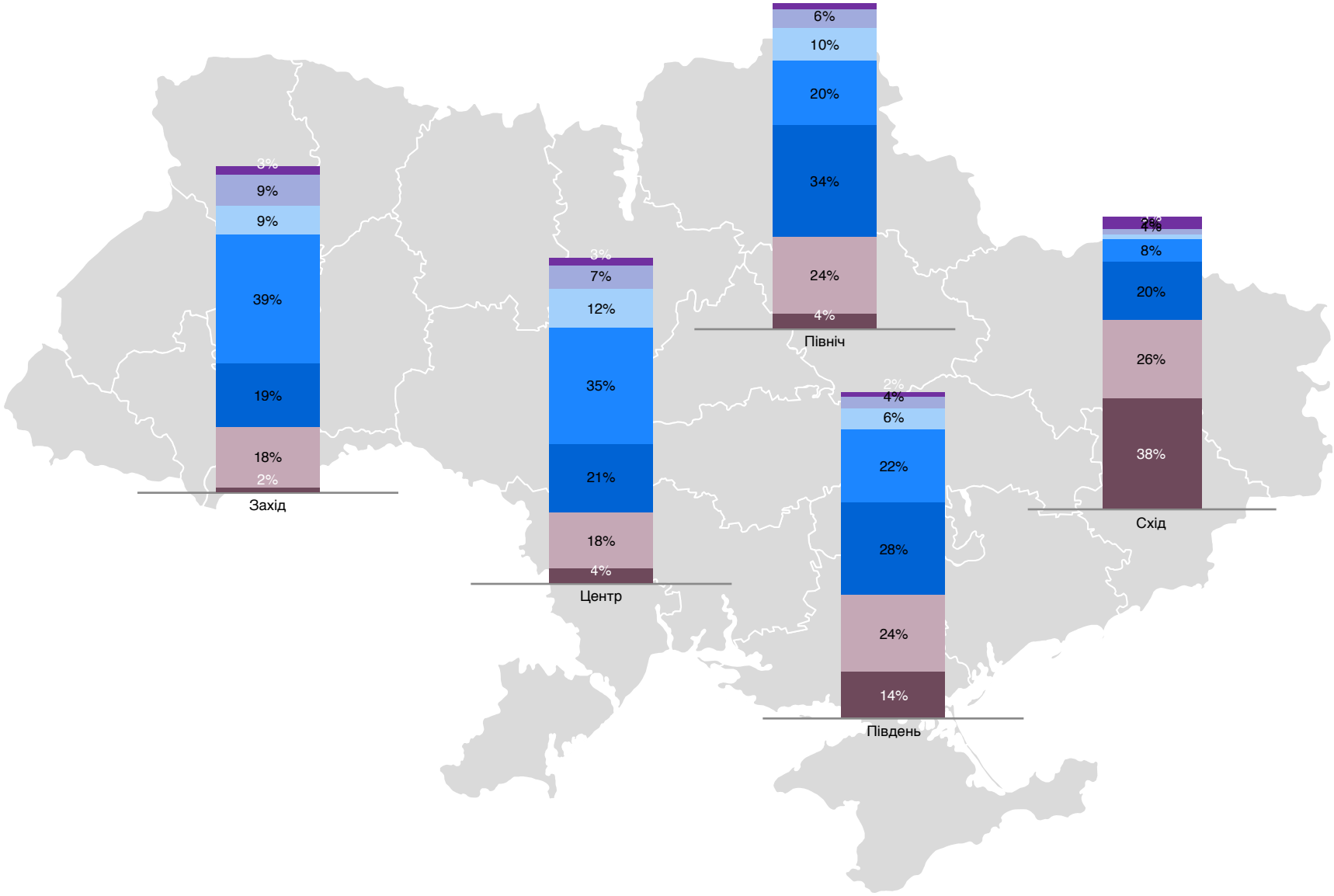

Результати бізнесу у 2022 році

За роком заснування бізнесу

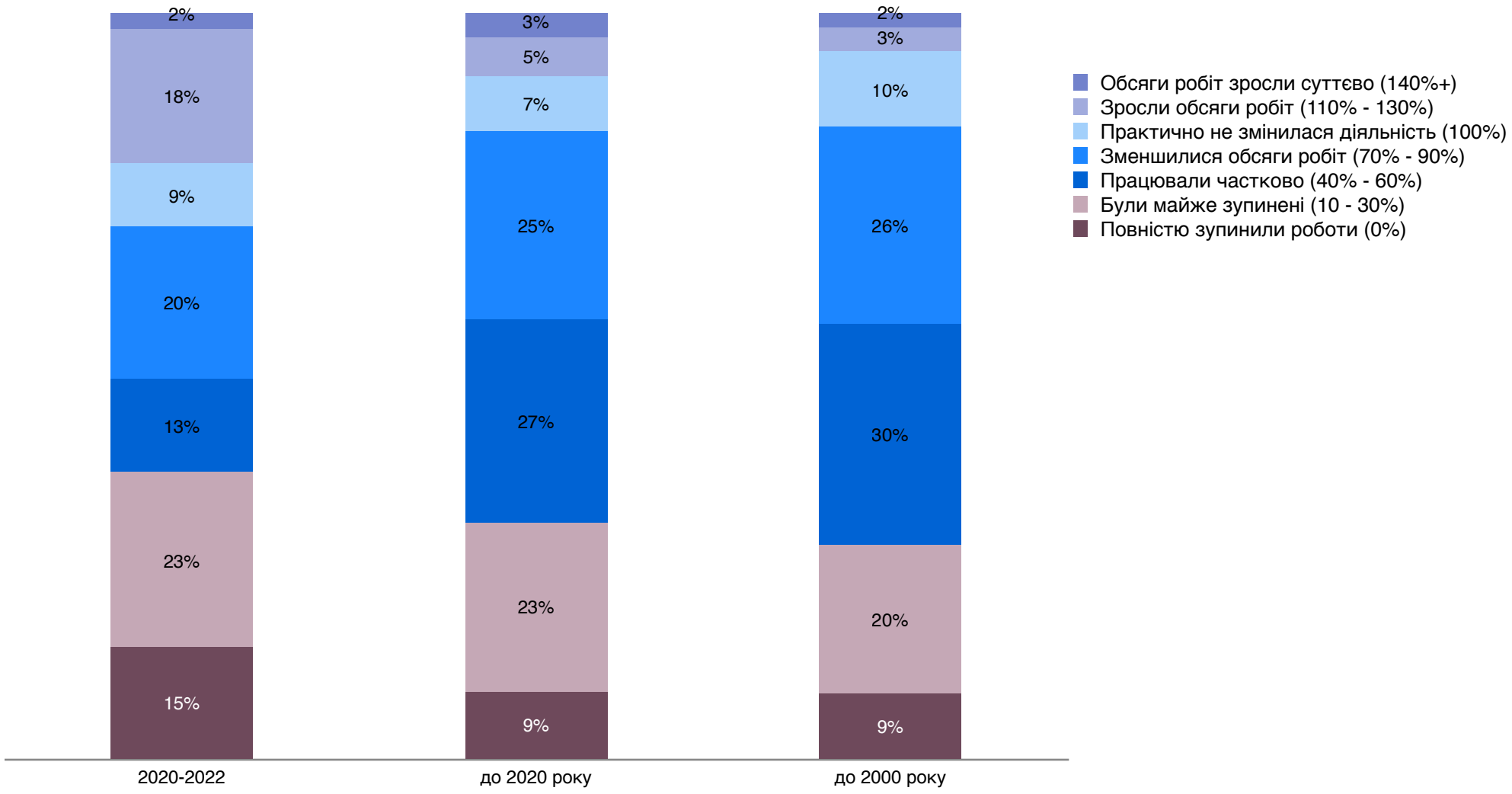

Результати бізнесу у 2022 році
За розміром бізнесу

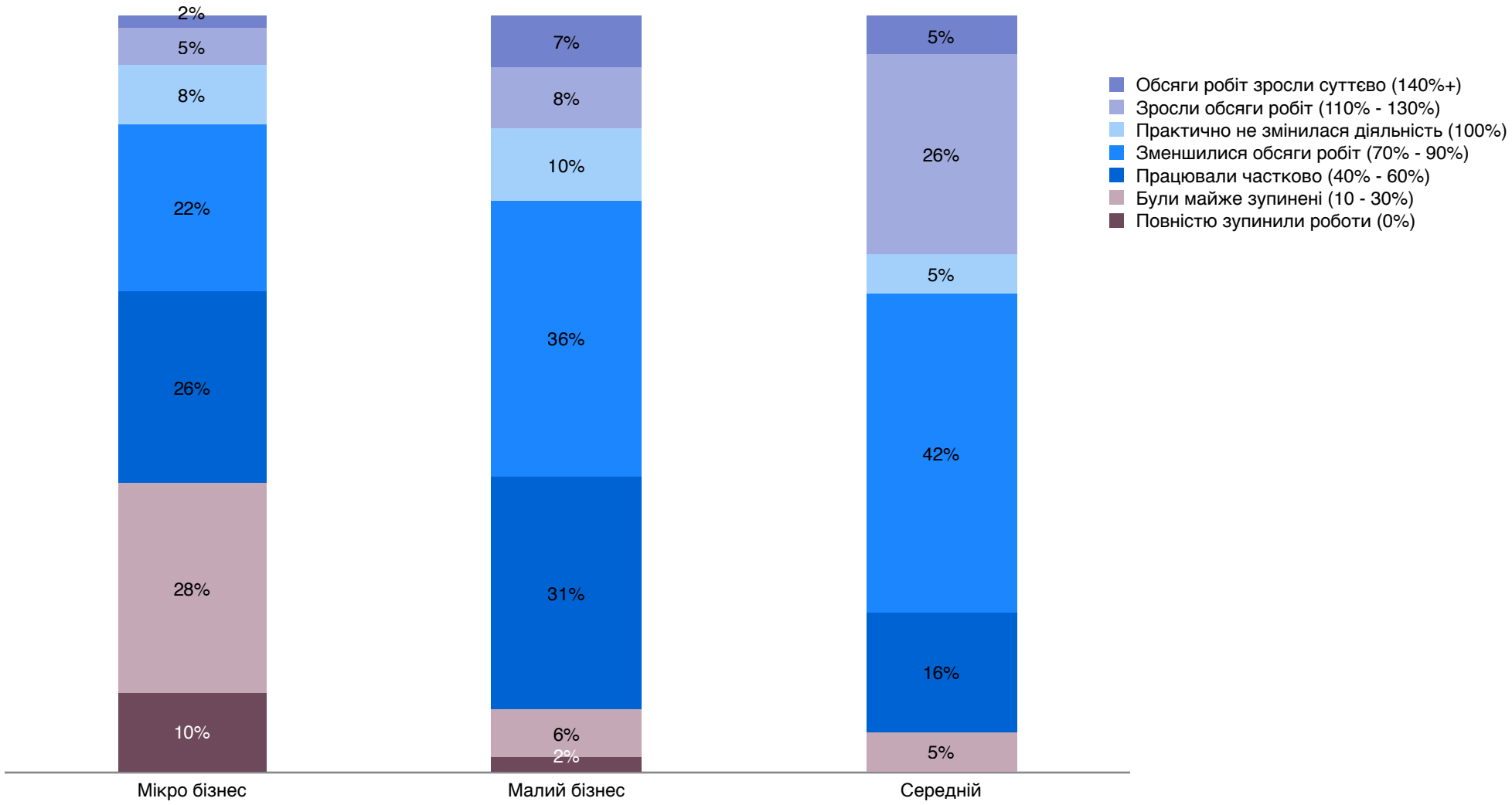

Які перспективи бачить бізнес у 2023 році

- Середньозважений очікуваний показник оборотів бізнесу у 2023 проти 2022 року знизився з +10,3% (оцінка, отримана в лютому 2023 року) до 1,8%. Водночас третина (34,7%) бізнесів очікує на зростання оборотів у поточному році.

- Не бачать перспектив 22,4% підприємств (вказали, що бізнес не працюватиме або буде працювати на рівні до 50% від оборотів попереднього року).

Зростання оборотів у 2023 рік

+1,8%

↘ Порівняно з **+17.3%** в листопаді 2022
↘ Порівняно з **+10,3%** у січні 2023

Прогноз оборотів бізнесу на 2023 рік

Ваші прогнози на 2023 рік щодо оборотів вашого бізнесу - порівняно з 2022 роком

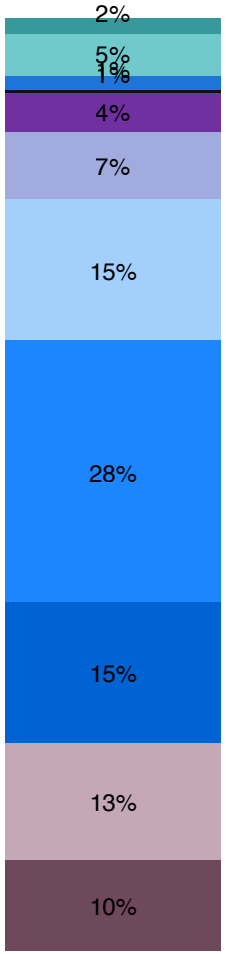

- Бізнес зросте в 4 і більше разів (в гривнях, порівняно з 2022 роком)
- Бізнес зросте в 2-3 рази (в гривнях, порівняно з 2022 роком)
- 190%-200% від 2022 (ріст 90-100%)
- 170%-180% від 2022 (ріст 70-80%)
- 150%-160% від 2022 (ріст 50-60%)
- 130%-140% від 2022 (ріст 30-40%)
- 110%-120% від 2022 (ріст 10-20%)
- Майже як у 2022
- 50%-90% від 2022
- до 50% від 2022
- Бізнес не працюватиме / зупинено

Середньозважений показник прогнозу на 2023 рік (до 2022 року):

+1,8%

Стан бізнесу у 2022 році

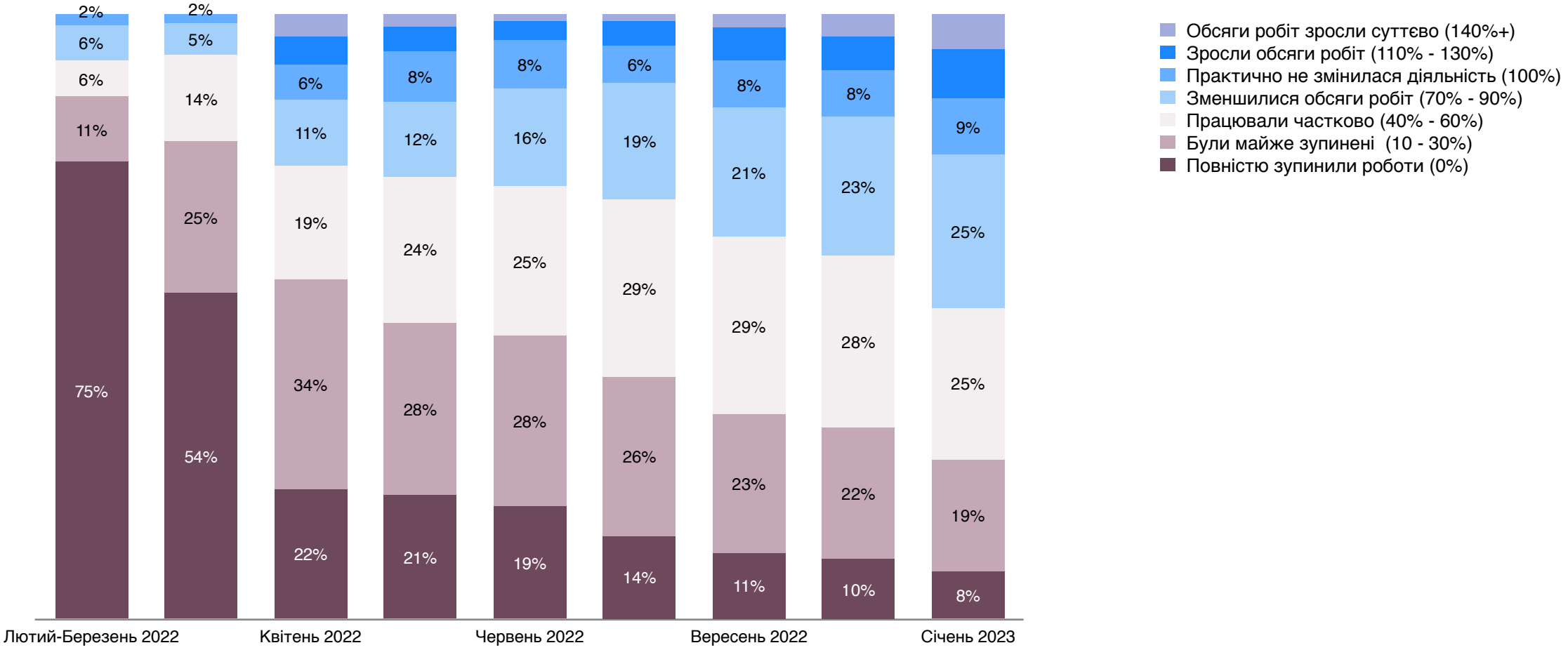

Прогноз оборотів бізнесу на 2023 рік
За сферою діяльності бізнесу

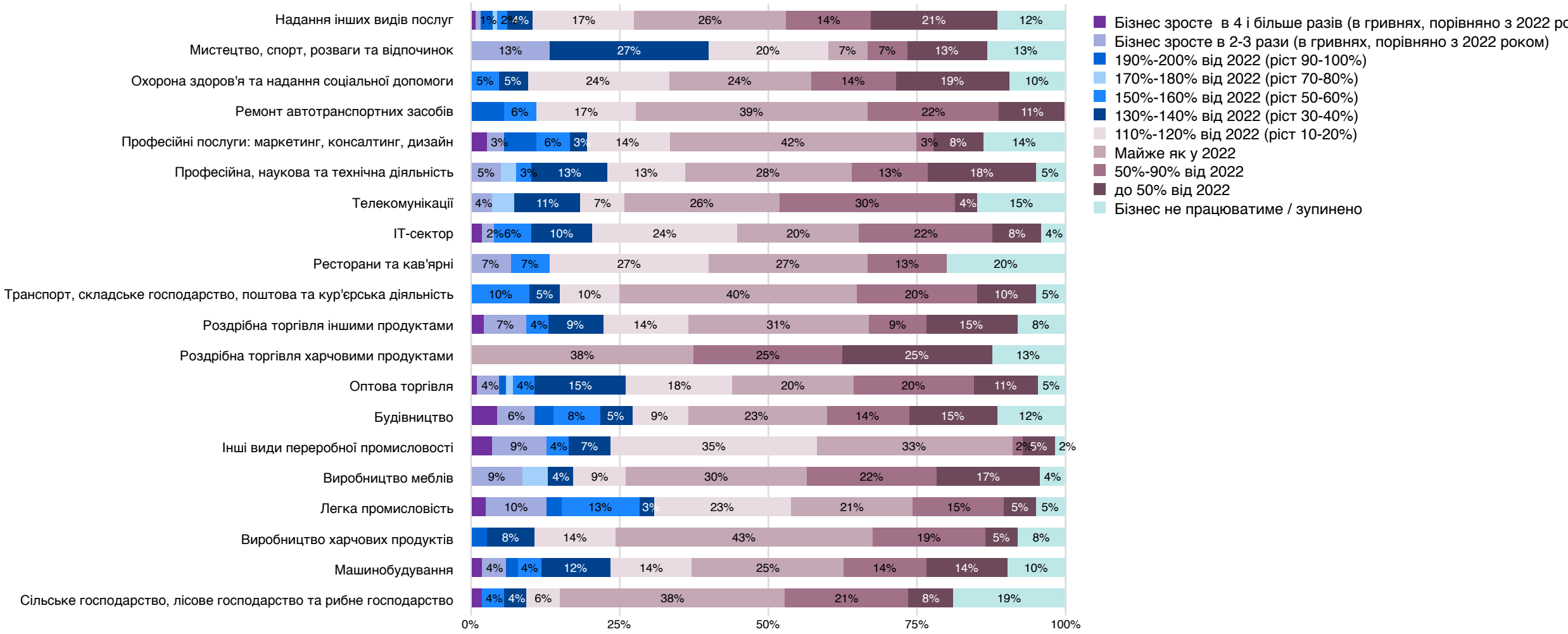

Прогноз оборотів бізнесу на 2023 рік
Регіональний розподіл

- Захід
- Волинська область
- Закарпатська область
- Івано-Франківська область
- Львівська область
- Рівненська область
- Тернопільська область
- Хмельницька область
- Чернівецька область
- Південь
- АР Крим
- Дніпропетровська область
- Запорізька область
- Миколаївська область
- Одеська область
- Херсонська область
- Північ
- Житомирська область
- Київ
- Київська область
- Сумська область
- Чернігівська область
- Схід
- Донецька область
- Луганська область
- Харківська область
- Центр
- Вінницька область
- Кіровоградська область
- Полтавська область
- Черкаська область

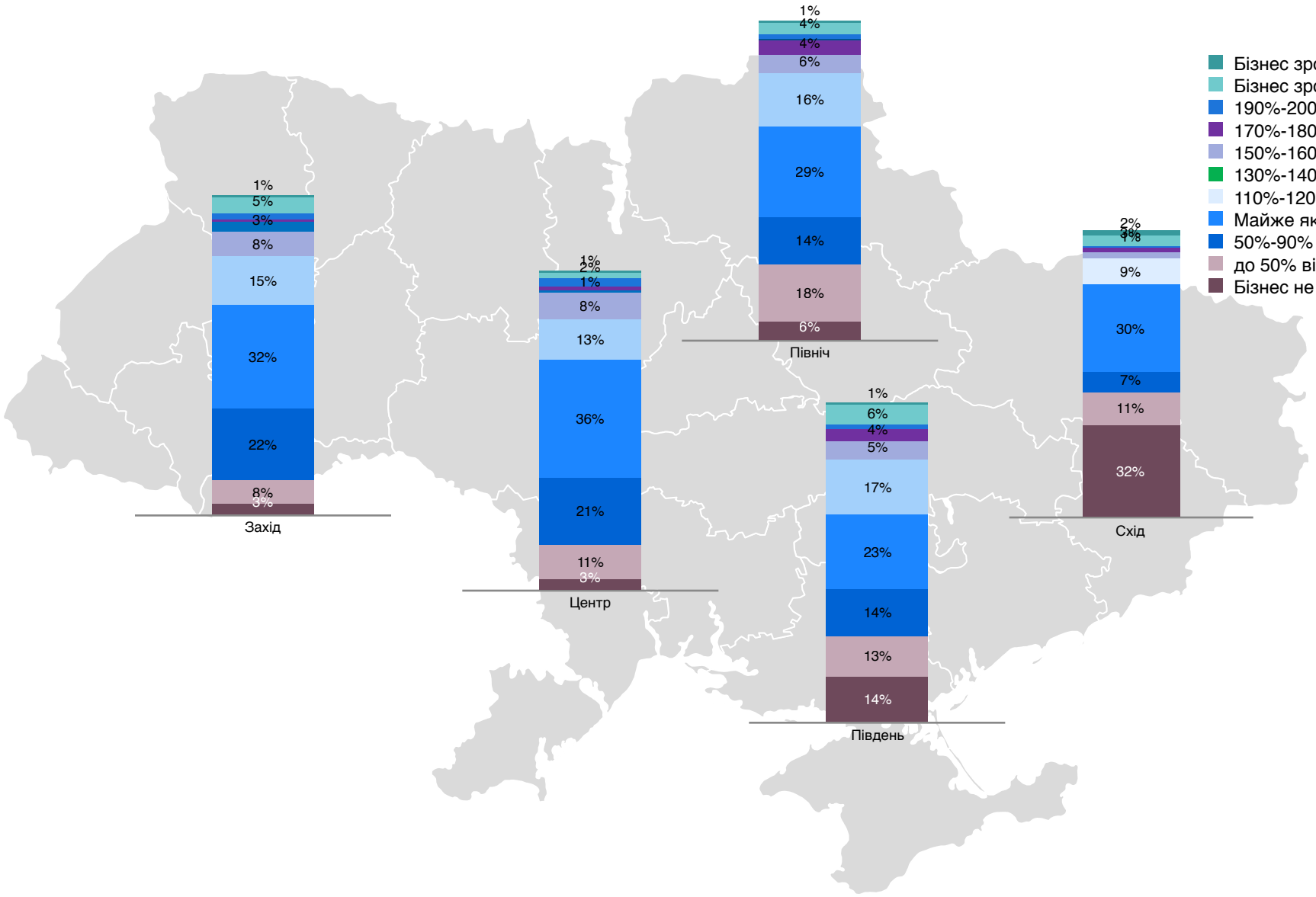

Прогноз оборотів бізнесу на 2023 рік

За роком заснування бізнесу

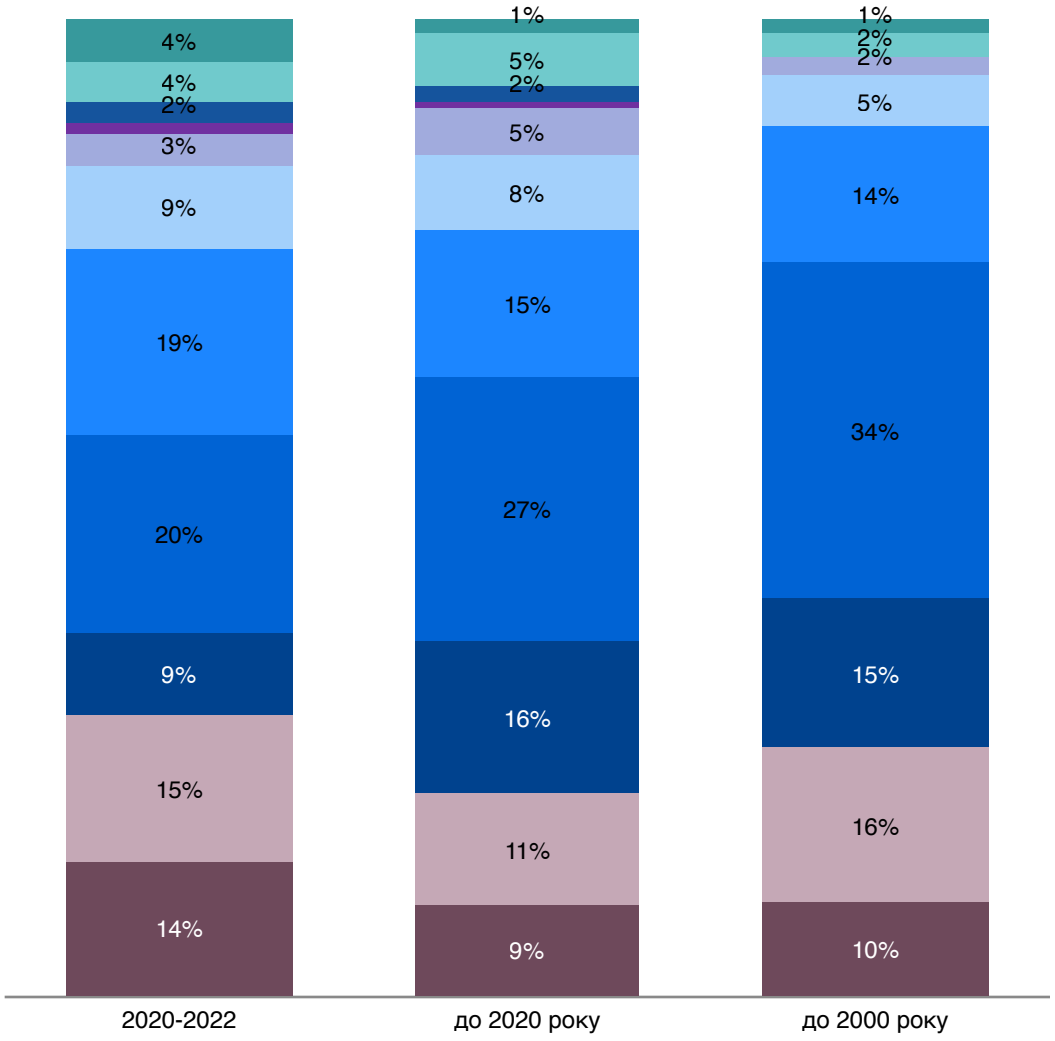

Прогноз оборотів бізнесу на 2023 рік
За розміром бізнесу

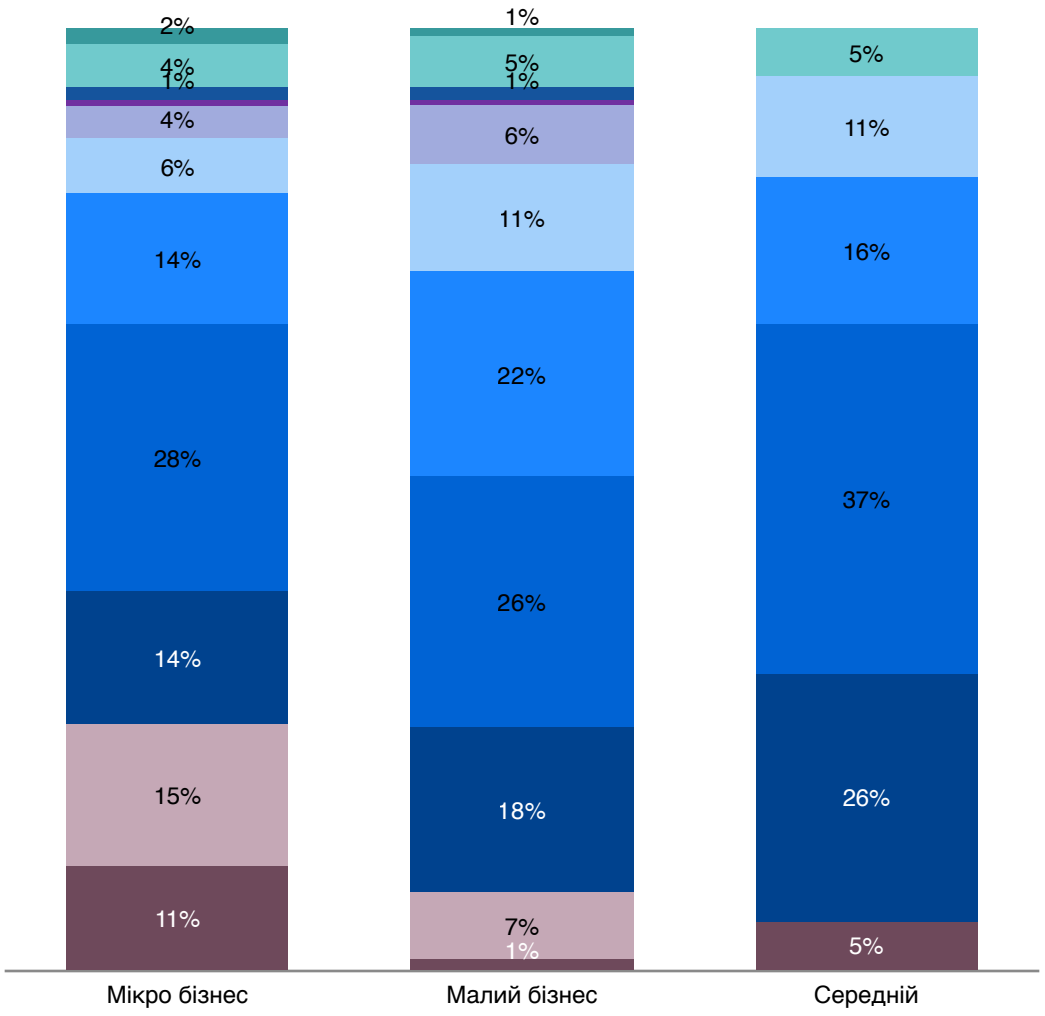

- Бізнес зросте в 4 і більше разів (в гривнях, порівняно з 2022 роком)
- Бізнес зросте в 2-3 рази (в гривнях, порівняно з 2022 роком)
- 190%-200% від 2022 (ріст 90-100%)
- 170%-180% від 2022 (ріст 70-80%)
- 150%-160% від 2022 (ріст 50-60%)
- 130%-140% від 2022 (ріст 30-40%)
- 110%-120% від 2022 (ріст 10-20%)
- Майже як у 2022
- 50%-90% від 2022
- до 50% від 2022
- Бізнес не працюватиме / зупинено

Сценарії Перемоги України

- Бізнес із оптимізмом дивиться на ймовірність звільнення всіх окупованих територій України цього року (**49,2%**).

- Натомість **20,9%** вважають, що Перемога цього року є малоймовірною.

Сценарії Перемоги

Який сценарій Перемоги вбачається вам найбільш імовірним цього року (який ви вважаєте це базовим для вашої стратегії)

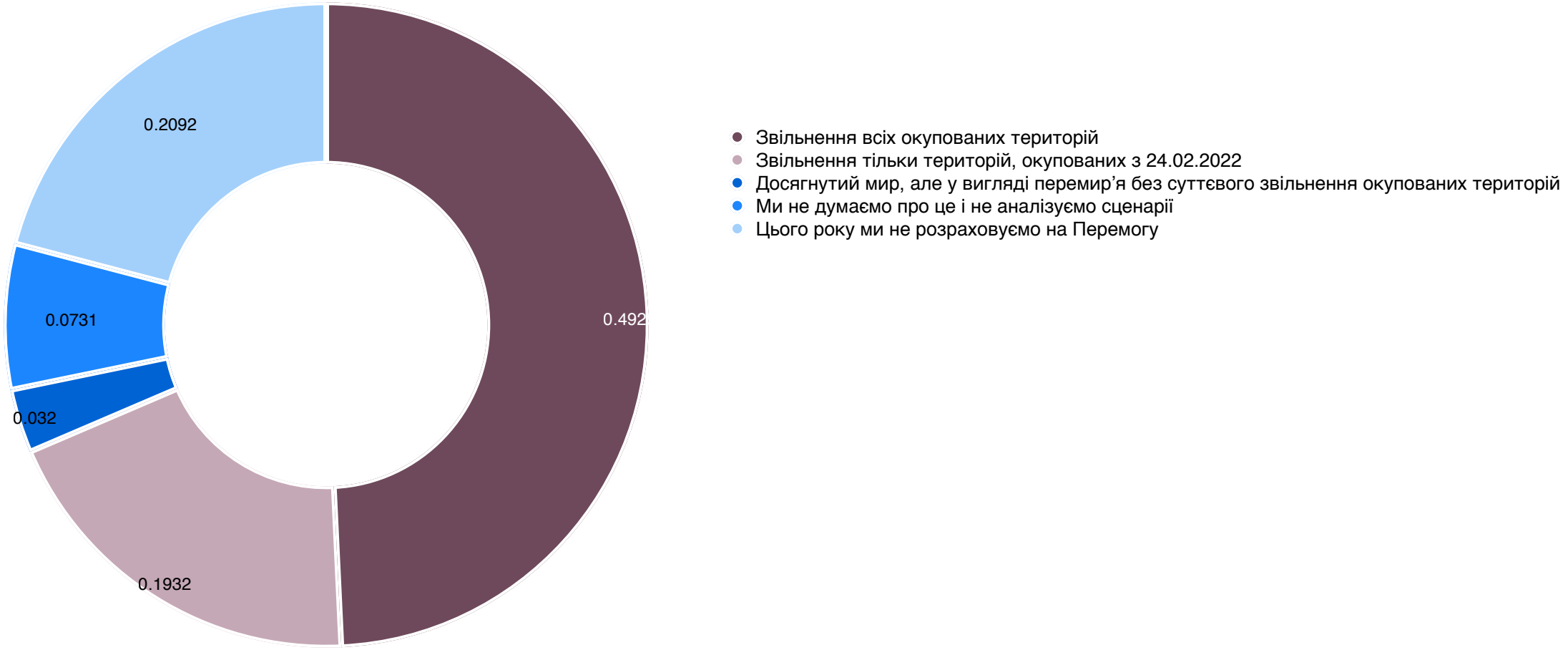

Проблеми бізнесу

Що заважає бізнесу відновлюватися

- Найбільше заважає бізнесу у відновленні нестача фінансових ресурсів у країні, а саме – неплатоспроможність клієнтів, недоступність кредитних коштів і власного капіталу бізнесу тощо.

- 46,1% вказують на непрогнозованість розвитку подій.

- Порівнюючи з лютим, суттєвішою проблемою для бізнесу стає непередбачуваність дій держави – 34% (26% у лютому). Суттєво зросли ризики й проблеми, пов'язані з податковою та митною системами. .

Відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів	49,7%
Непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку	46,1%
Непередбачувані дії держави, що можуть погіршити стан бізнесу	34,0%
Відсутність достатнього капіталу	32,4%
Перешкоди з боку регуляторних та/чи фіскальних органів	26,1%
Високі податки і збори	23,2%
Недоступність кредитних коштів, зокрема програми 5-7-9, тощо	23,0%

Проблеми бізнесу

Що заважає Вам зараз відновлювати і розвивати бізнес? (до 7 ключових перепон)

Вибірка: 999 респондентів

Проблеми бізнесу

Що заважає Вам зараз відновлювати і розвивати бізнес? (ТОП-7)

Вибірка: 999 респондентів

Проблеми у взаємодії з органами влади

- **47,7%** підприємств (зростання з **42,2%** у лютому) стикнулися з проблемою блокування податкових накладних.

Проблеми у взаємодії з органами влади

З якими проблемами у взаємовідносинах з органами влади ваш бізнес стикався за останні 2 місяці?

Вибірка: 685 респондентів

Державна допомога бізнесу

Якими видами державної допомоги ви скористалися з 24.02?

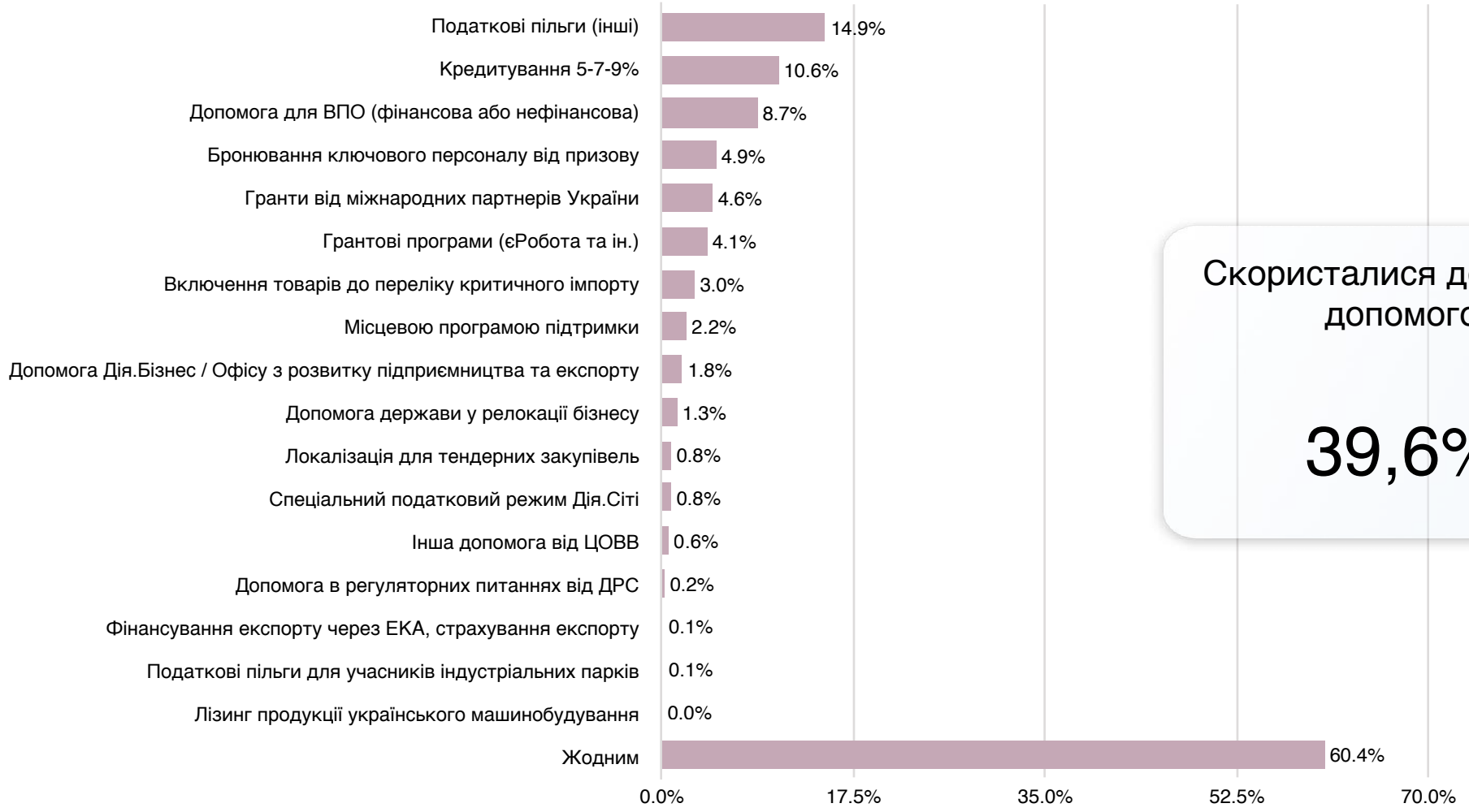

Скористалися державною допомогою:

39,6%

Вибірка: 981 респондентів

Пріоритетні завдання для уряду

- Найбільш пріоритетним завданням для влади, як і в минулій хвилі досліджень, **68,9%** підприємців вважають знищення корупції. **48,0%** – покращення доступу до кредитних ресурсів, здешевлення ресурсів.

- Також значна частка підприємців вказала на необхідність проведення судової реформи (**40,9%**) та податкової реформи (**60,5%**), зокрема пріоритет впровадження податкової реформи «10-10-10(+3)» (**28,7%**).

Які з зазначених задач є найважливішими для вирішення і впровадження економічним блоком влади (ТОП-5)

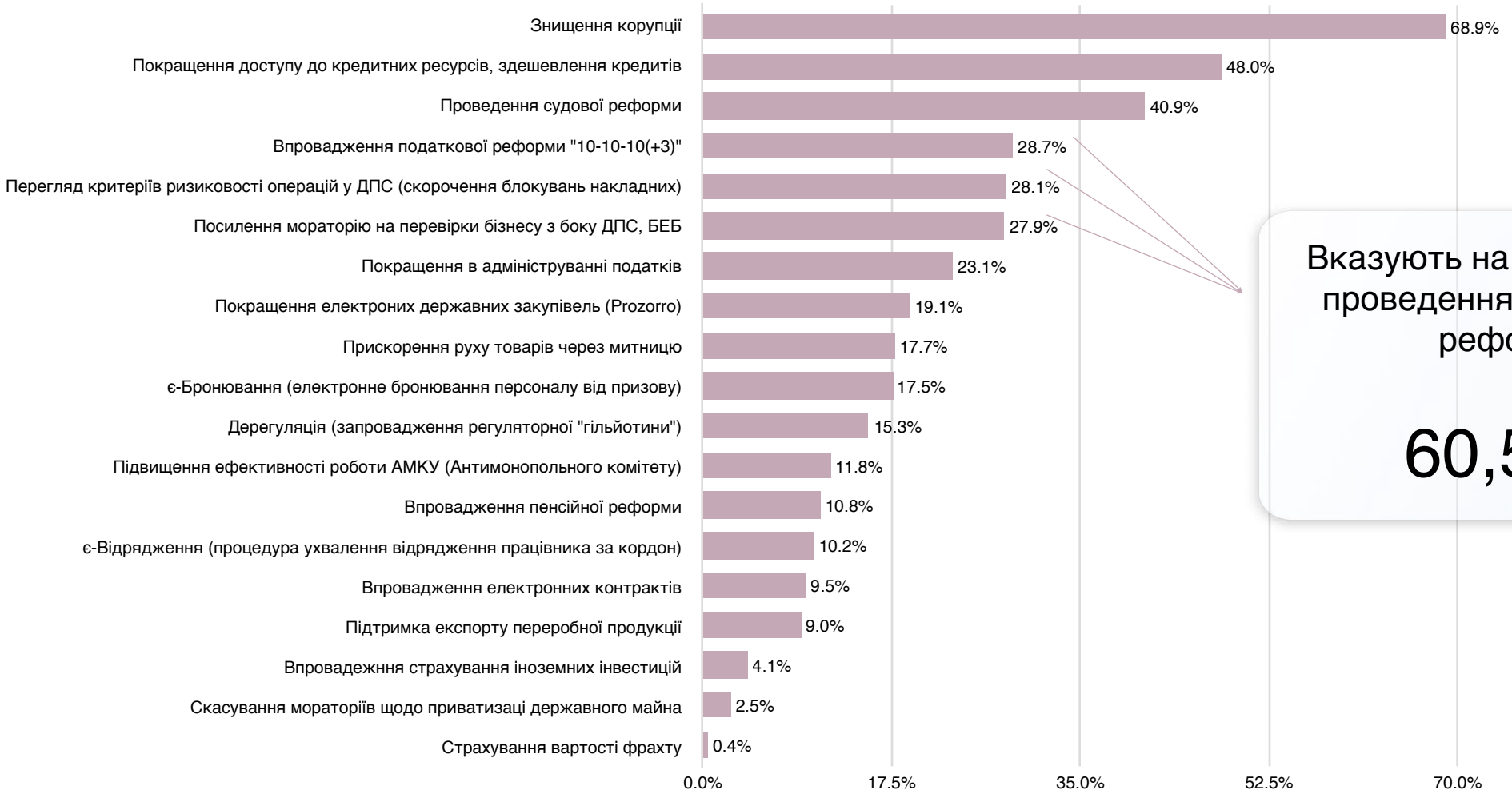

Вказують на необхідність проведення податкової реформи

60,5%

Вибірка: 999 респондентів

Заборгованість держави перед підприємцями

- **12,8%** підприємців і керівників вказали про заборгованість по виплатах за казначейським рахунком за виконаними контрактами.

- **6,3%** респонденти вказують на наявність заборгованості із відшкодування ПДВ.

Заборгованість по виплатах за казначейським рахунком

Чи є щодо вашої компанії заборгованість по виплатах за казначейським рахунком за виконаними контрактами?

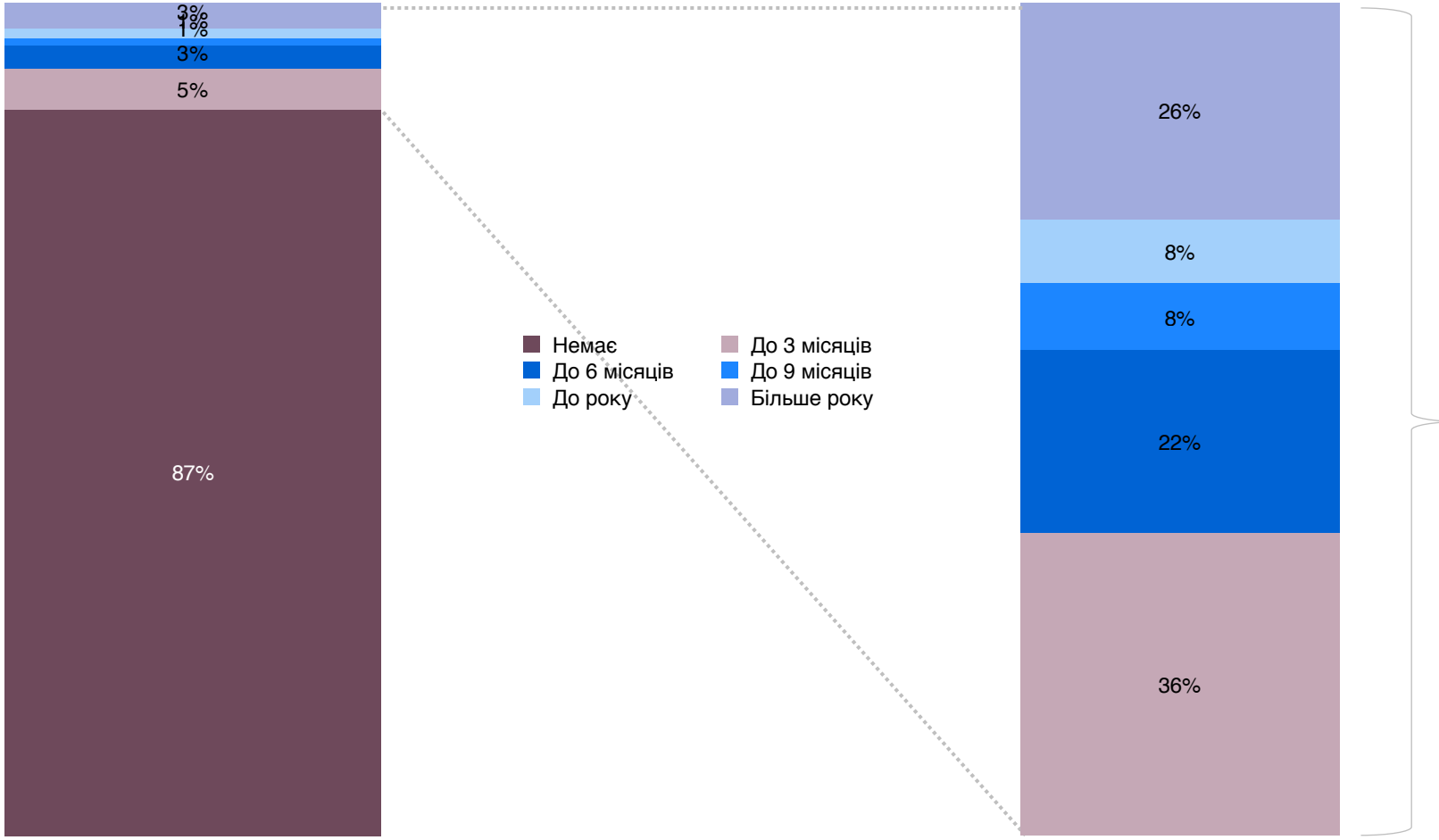

Заявили про заборгованість по виплатах за казначейським рахунком:

12,8%

підприємств

Заборгованість із відшкодування ПДВ

Чи є перед вашою компанією заборгованість із відшкодування ПДВ?

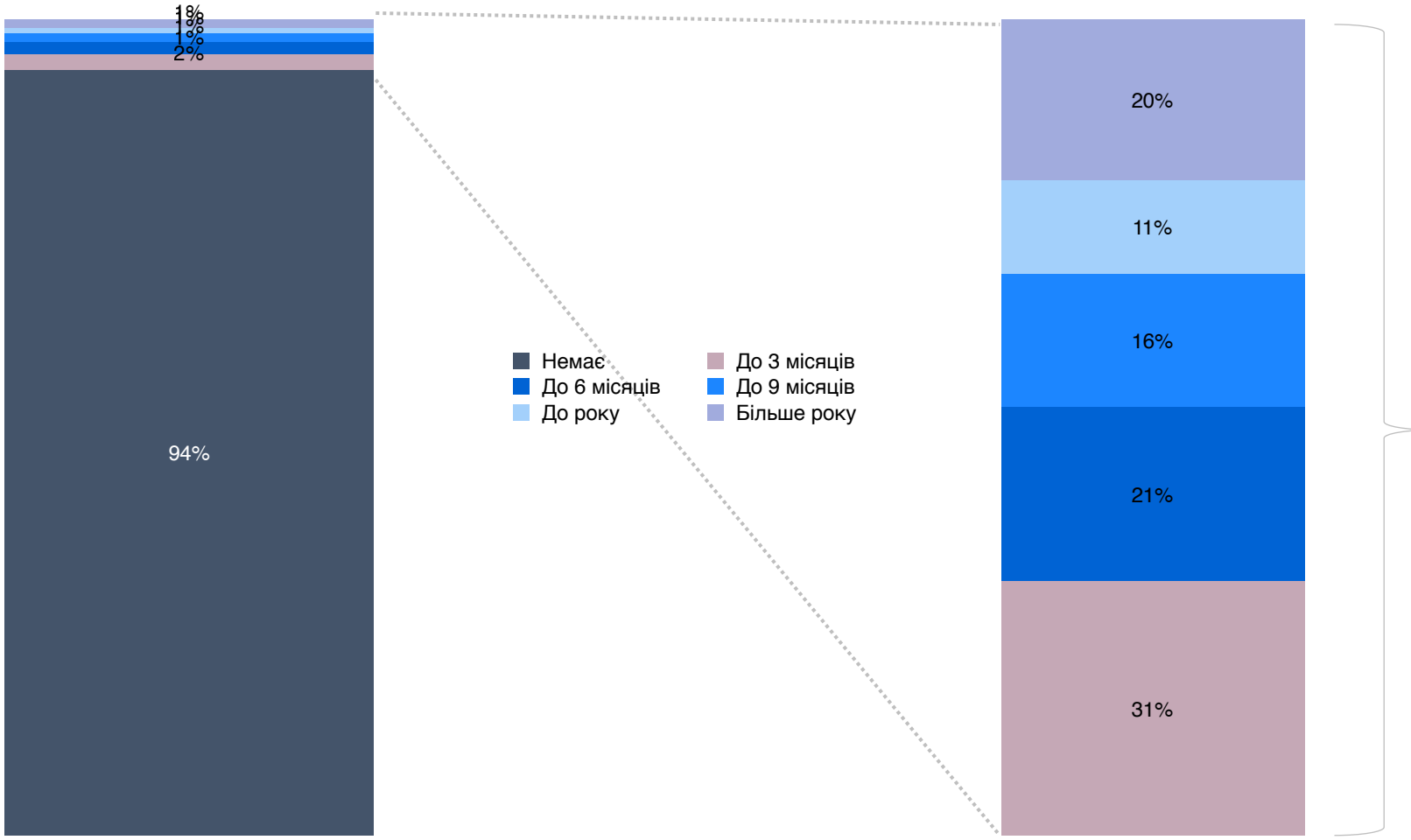

Заявили про заборгованість із відшкодування ПДВ:

6,3%

підприємств

Релокація

Релокація бізнесу

Як відбулася релокація вашого бізнесу?

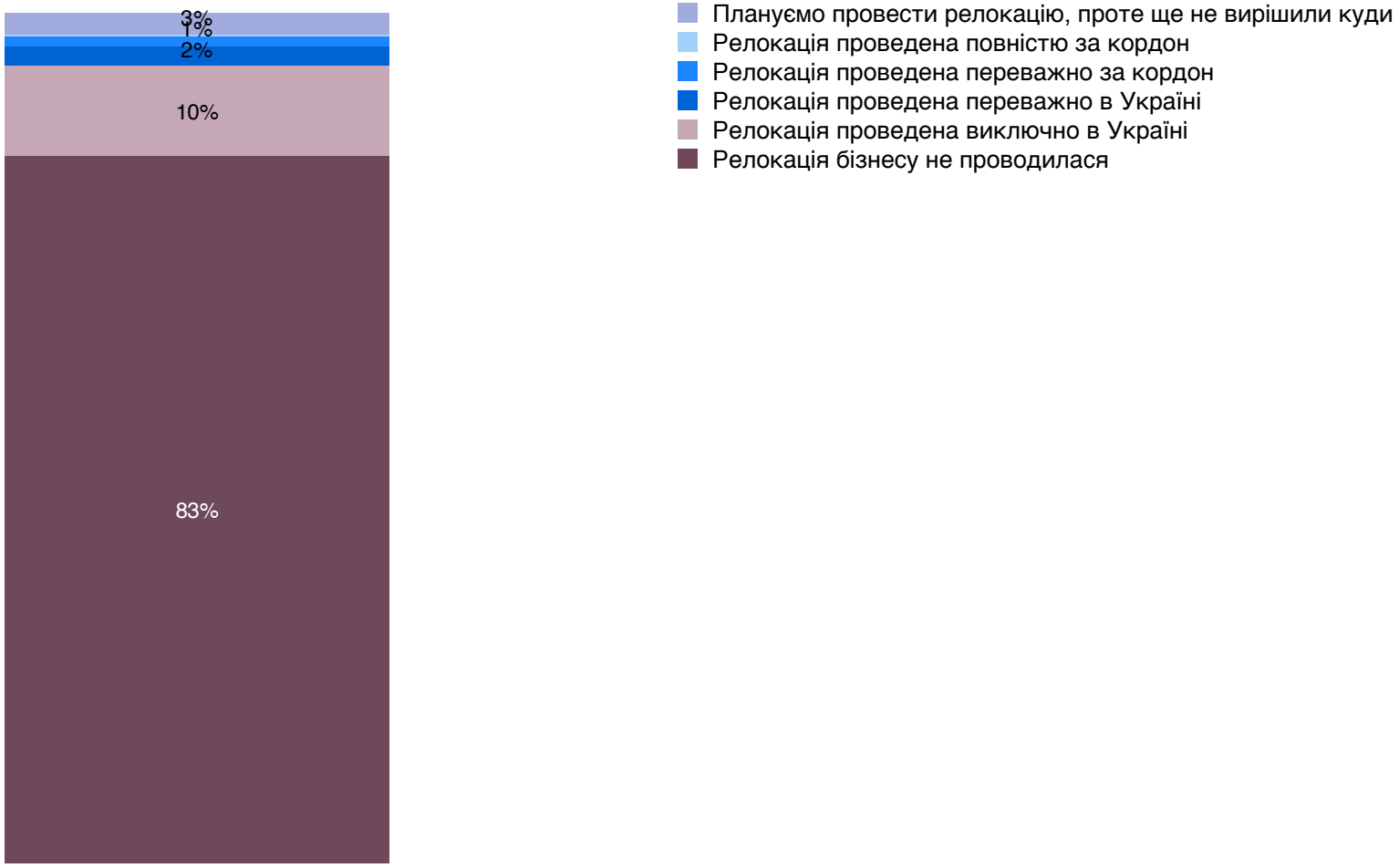

Релокація бізнесу
За сферою діяльності бізнесу

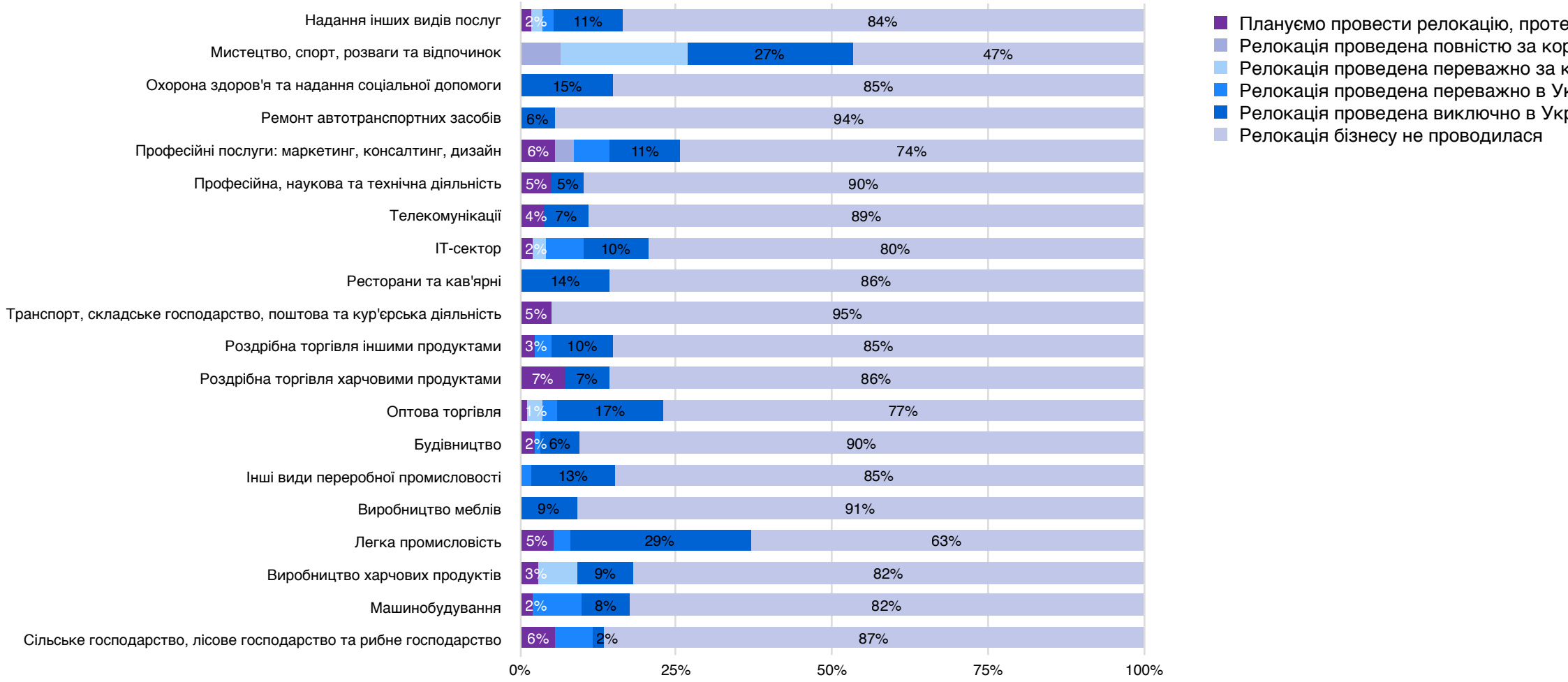

Релокація бізнесу
Регіональний розподіл

- Захід
- Волинська область
- Закарпатська область
- Івано-Франківська область
- Львівська область
- Рівненська область
- Тернопільська область
- Хмельницька область
- Чернівецька область
- Південь
- АР Крим
- Дніпропетровська область
- Запорізька область
- Миколаївська область
- Одеська область
- Херсонська область
- Північ
- Житомирська область
- Київ
- Київська область
- Сумська область
- Чернігівська область
- Схід
- Донецька область
- Луганська область
- Харківська область
- Центр
- Вінницька область
- Кіровоградська область
- Полтавська область
- Черкаська область

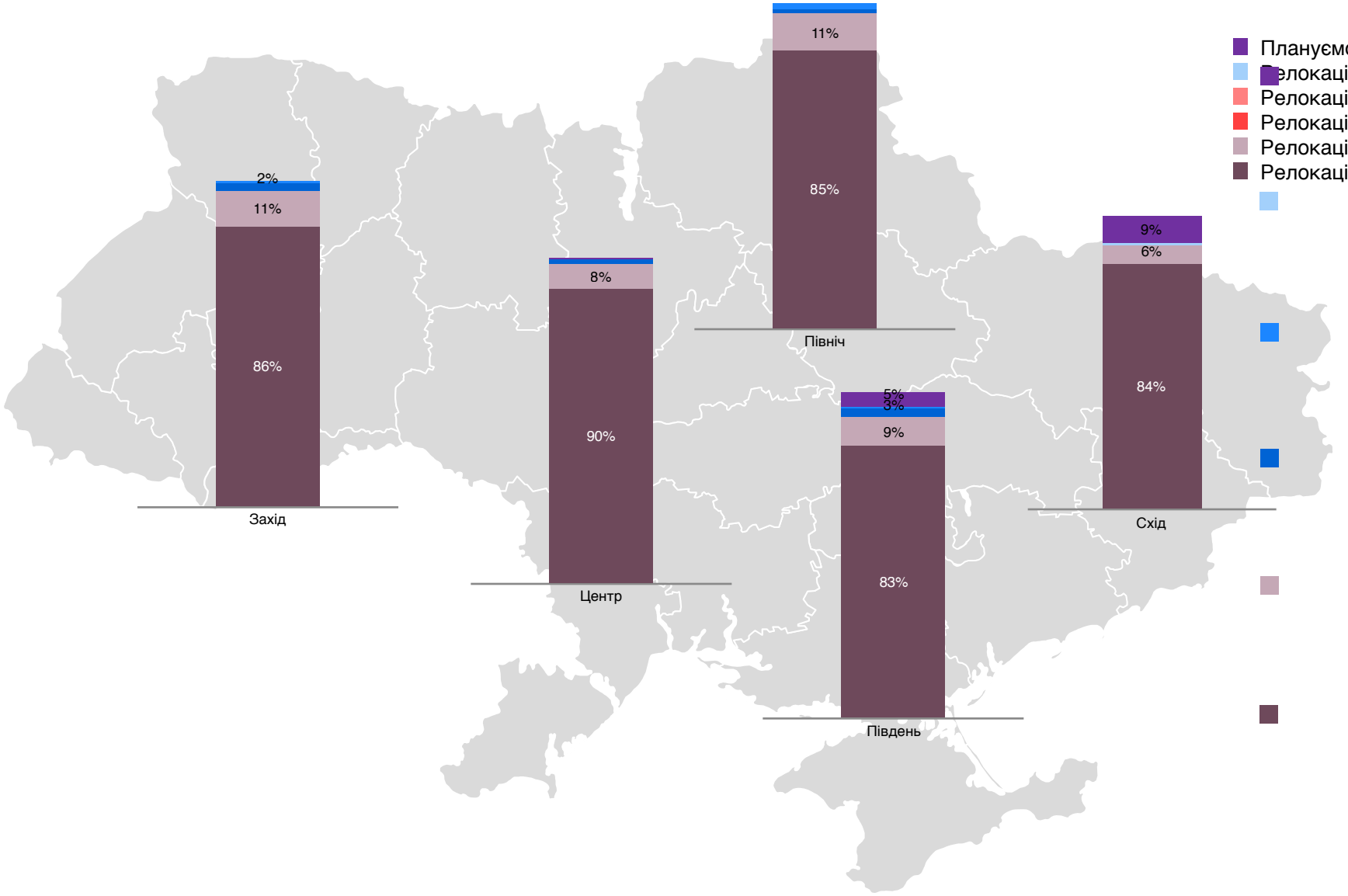

Релокація бізнесу

За роком заснування бізнесу

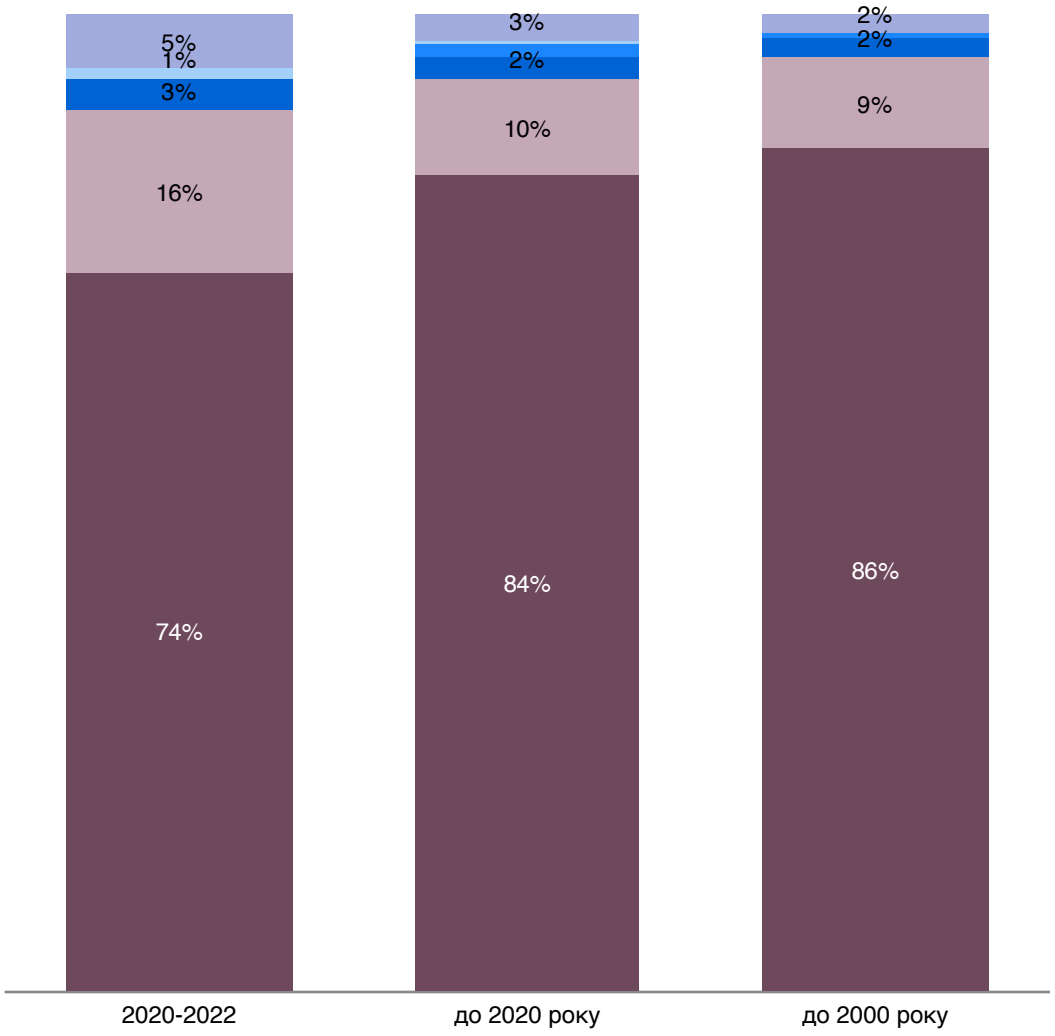

- Плануємо провести релокацію, проте ще не вирішили куди
- Релокація проведена повністю за кордон
- Релокація проведена переважно за кордон
- Релокація проведена переважно в Україні
- Релокація проведена виключно в Україні
- Релокація бізнесу не проводилася

Релокація бізнесу
За розміром бізнесу

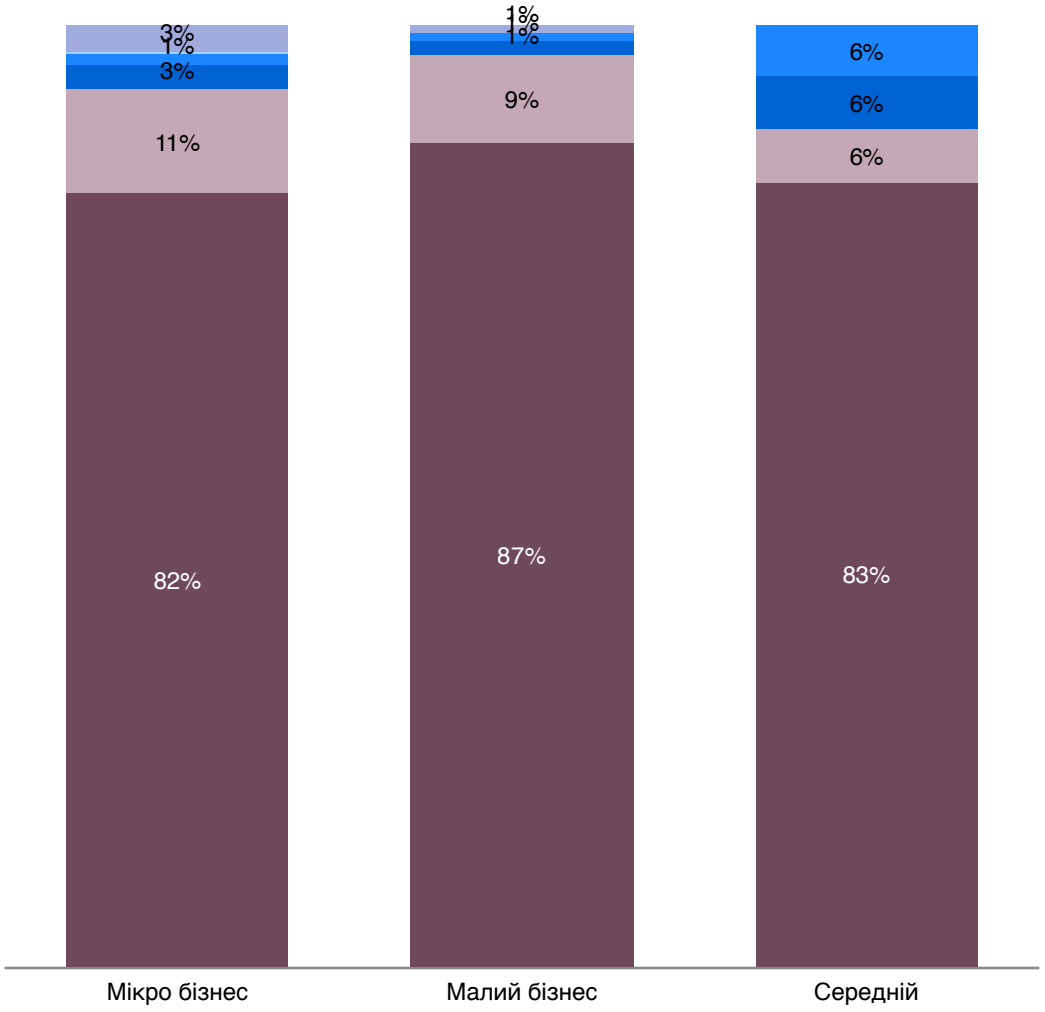

- Плануємо провести релокацію, проте ще не вирішили куди
- Релокація проведена повністю за кордон
- Релокація проведена переважно за кордон
- Релокація проведена переважно в Україні
- Релокація проведена виключно в Україні
- Релокація бізнесу не проводилася

Ситуація з персоналом

Ситуація з персоналом

- Частка персоналу (порівнюючи з 23.02.2022), що скорочена на поточний момент, знов зросла з 21,2% до **26,0%**.

- Крім того, суттєво зросло приховане безробіття – до **16,4%** (частка персоналу, порівнюючи з 23.02.2022, що відправлена у відпустку).

18,8%

Частка працюючих на умовах скороченої зарплати

Ситуація з персоналом (по відношенню до 23.02.2022)

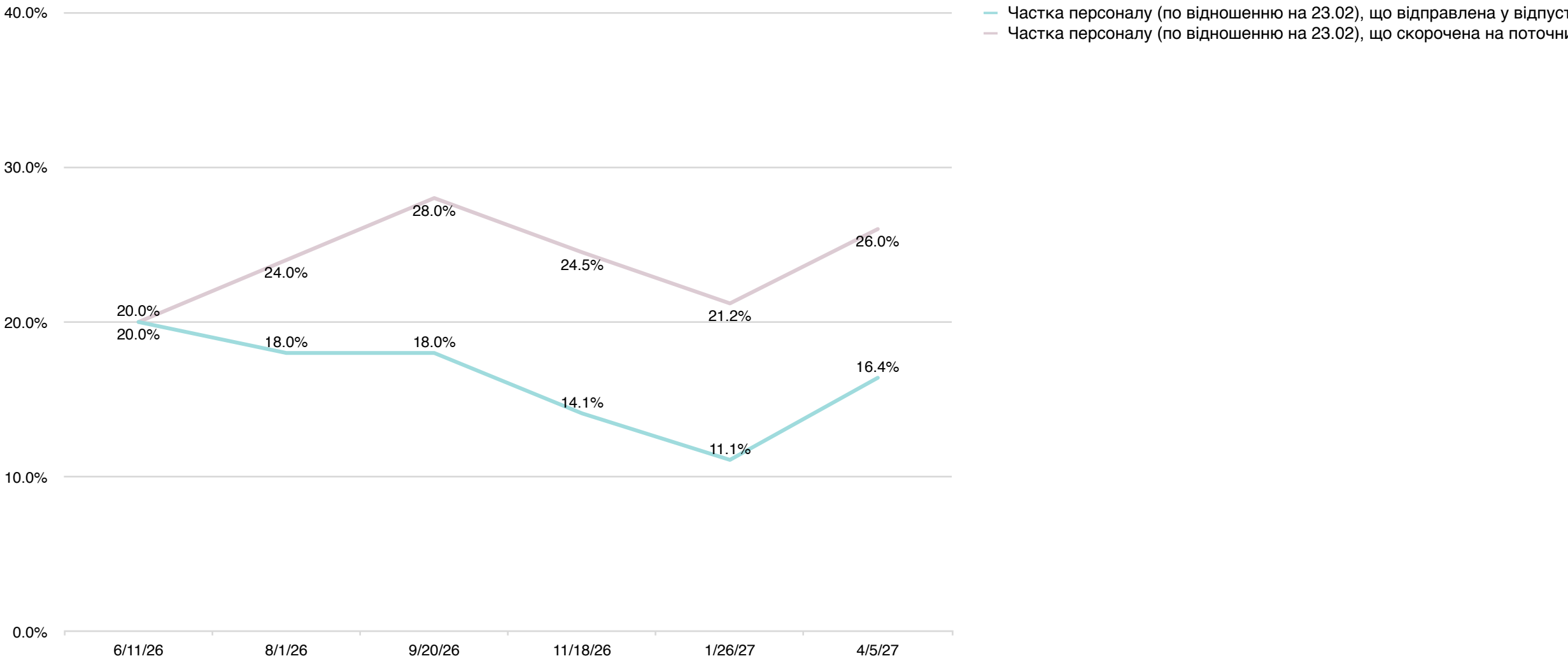

Ситуація з персоналом

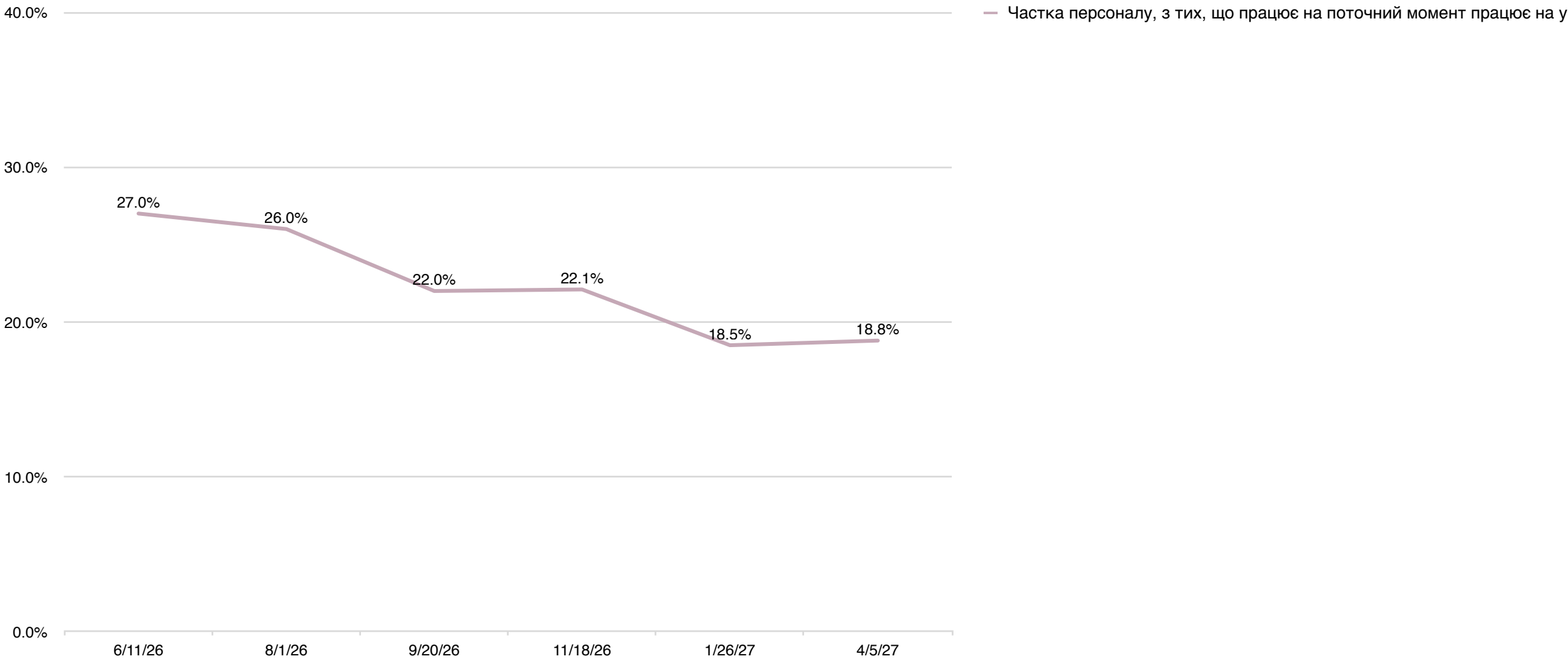

Кількість працівників зі статусом ВПО

Яка частка працівників (з найнятих з початку повномасштабного вторгнення) зі статусом ВПО?

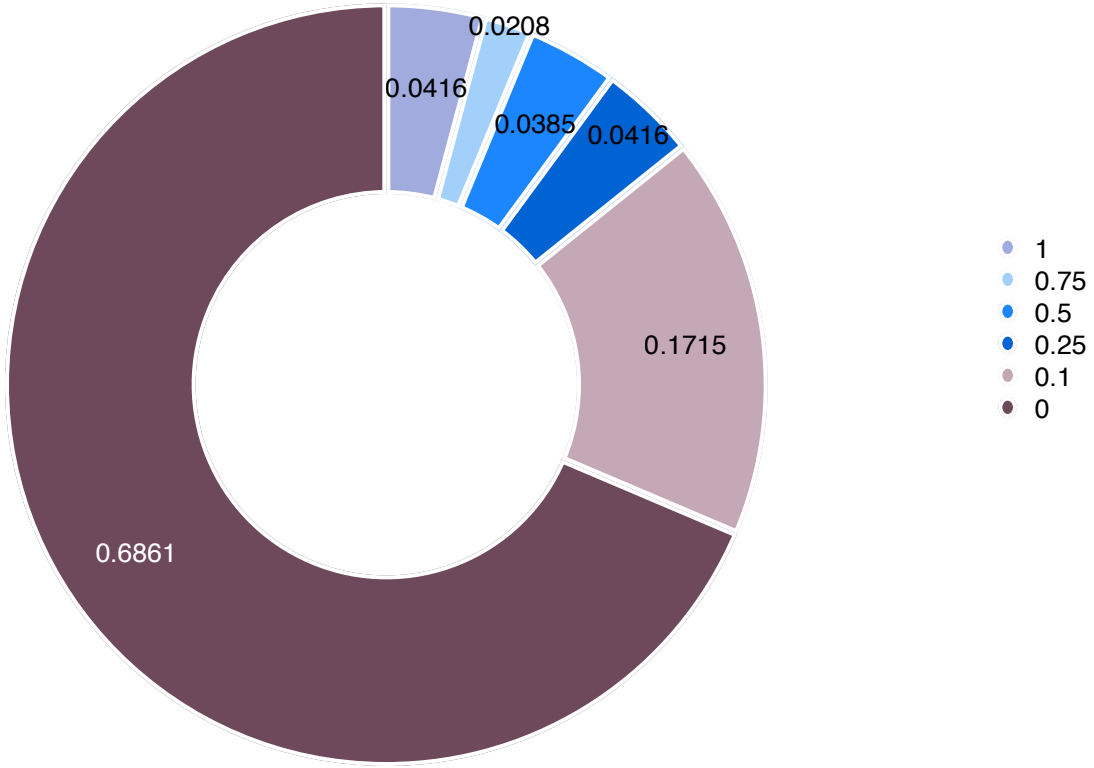

Середньозважений показник кількості працівників зі статусом ВПО:

10,4%

Експорт

Експорт

Ваш бізнес орієнтований на експорт чи на внутрішній ринок?

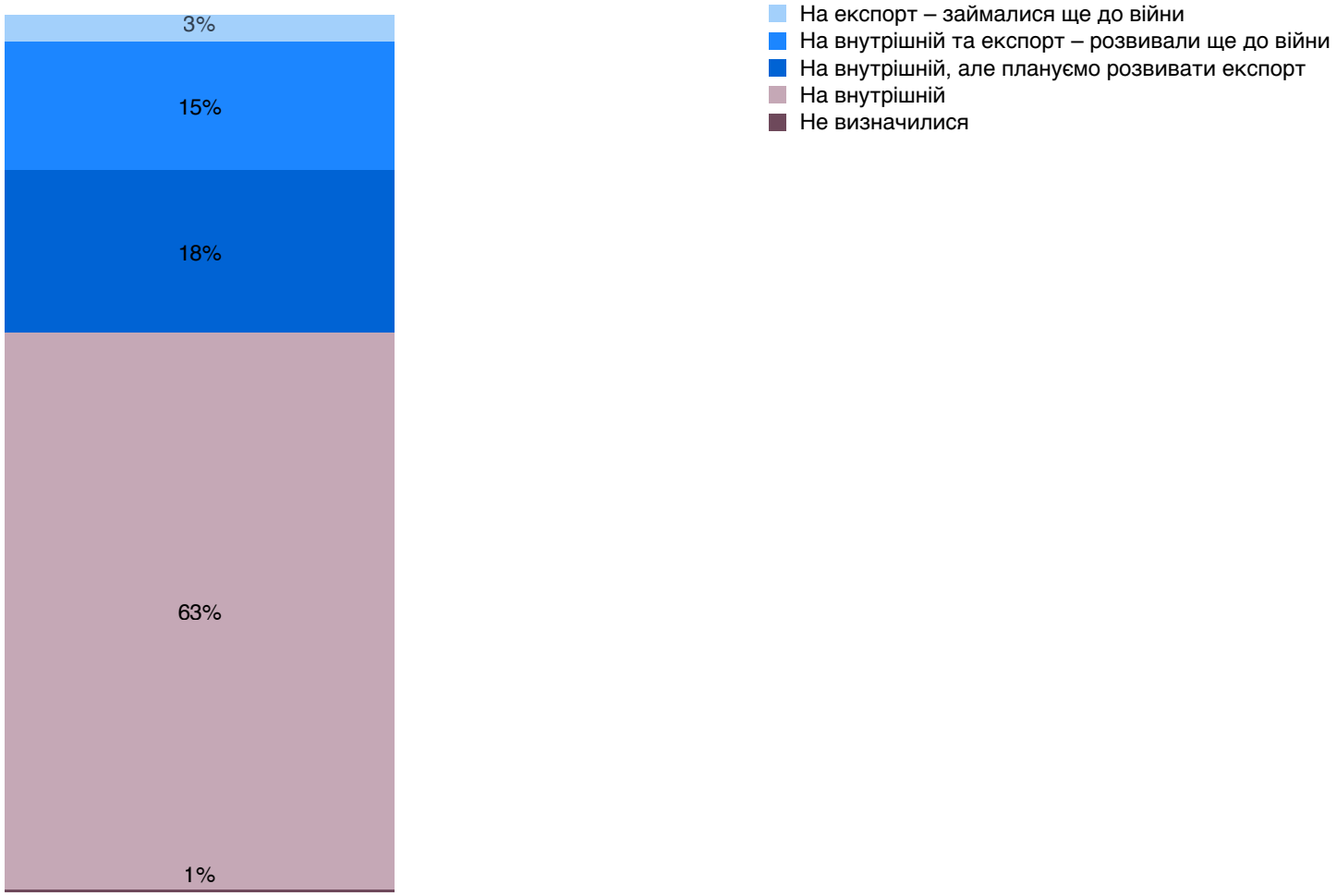

Динаміка експорту

Як змінилися показники експорту компанії у 2022 році в порівнянні з 2021 роком?

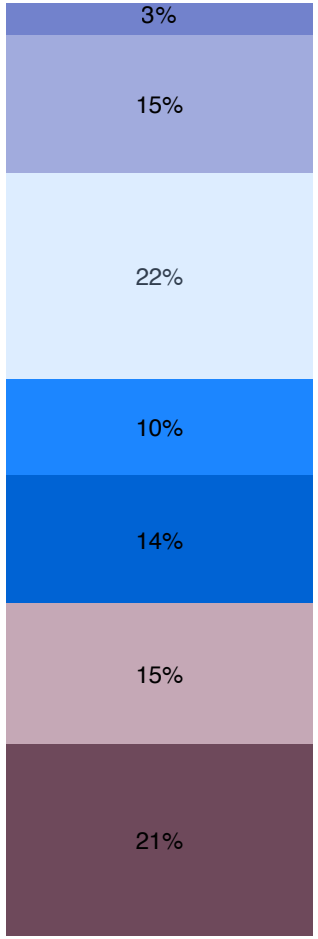

- Обсяги експорту зросли суттєво (140%+)
- Обсяги експорту зросли (110–130%)
- Практично не змінилися (100%)
- Обсяги експорту дещо зменшилися (70–90%)
- Обсяги експорту значно зменшилися (40 –60%)
- Експорт майже припинено (10–30%)
- Повністю припинили експортувати (0%)

Середньозважений показник експорту у 2022 році в порівнянні з 2021:

64,6%

Проблеми експорту

Проблеми, з якими ви стикнулися у 2022 році під час експортної діяльності (топ-3 проблеми):

Проблеми з платежами від контрагентів

Чи мали ви проблеми з отриманням платежів від міжнародних контрагентів за контрактами ЗЕД?

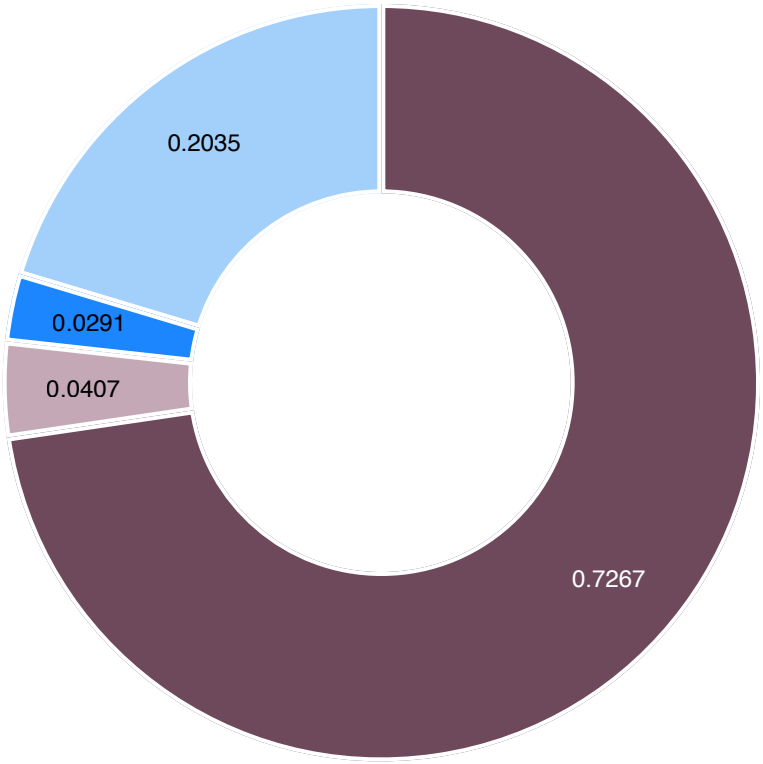

- Ні
- Так, повернення платежів міжнародному контрагенту
- Так, блокування іноземним банком переведення коштів через реєстрацію підприємства на т
- Так, затримка в отриманні платежів

Програми державної допомоги

Чи відомо вам про програми державної допомоги за рахунок коштів місцевих бюджетів?

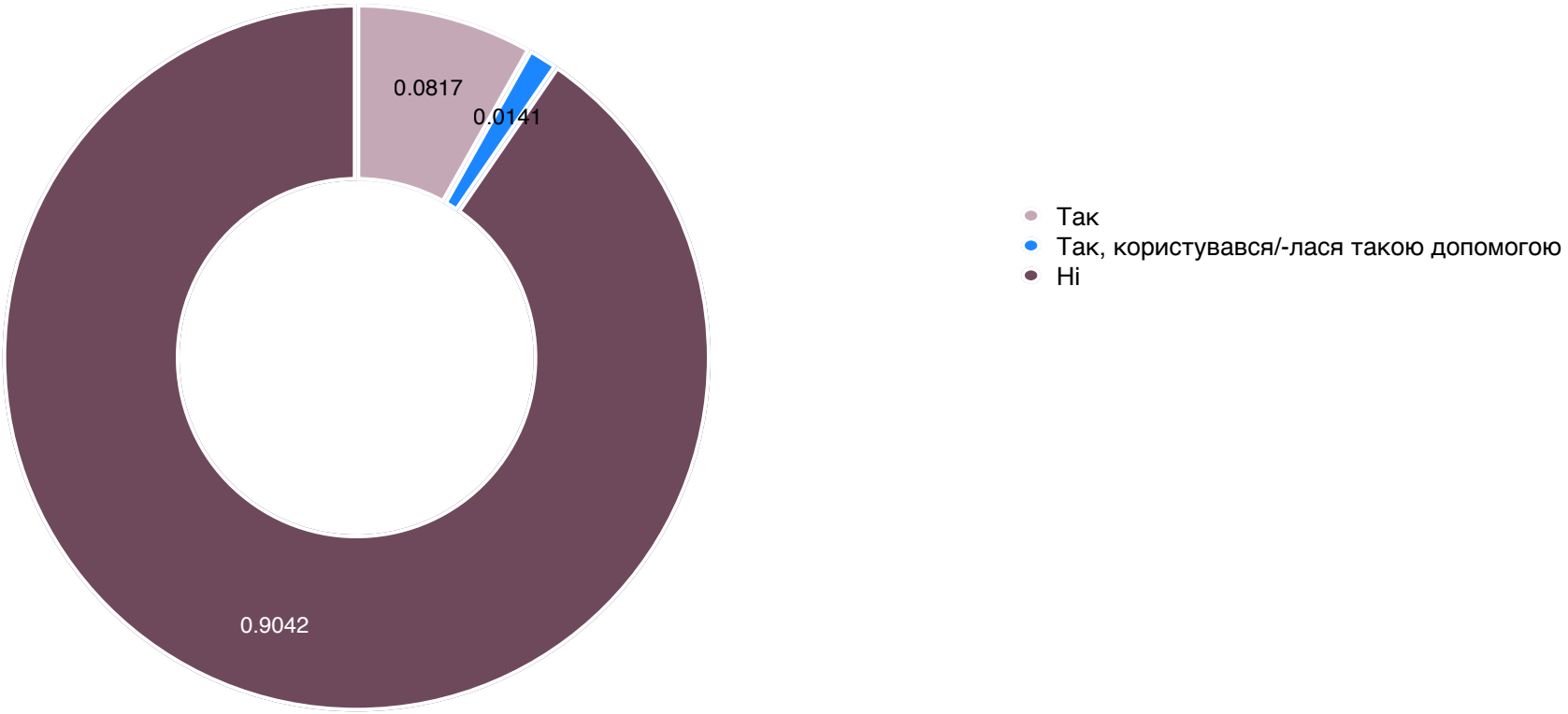

Працевлаштування осіб з інвалідністю

Готовність бізнесу працевлаштовувати осіб з інвалідністю

Чи готові ви працевлаштувати особу з інвалідністю та обладнати для неї робоче місце (зокрема забезпечити в разі необхідності встановлення пандуса, розширення пройму дверей тощо)?

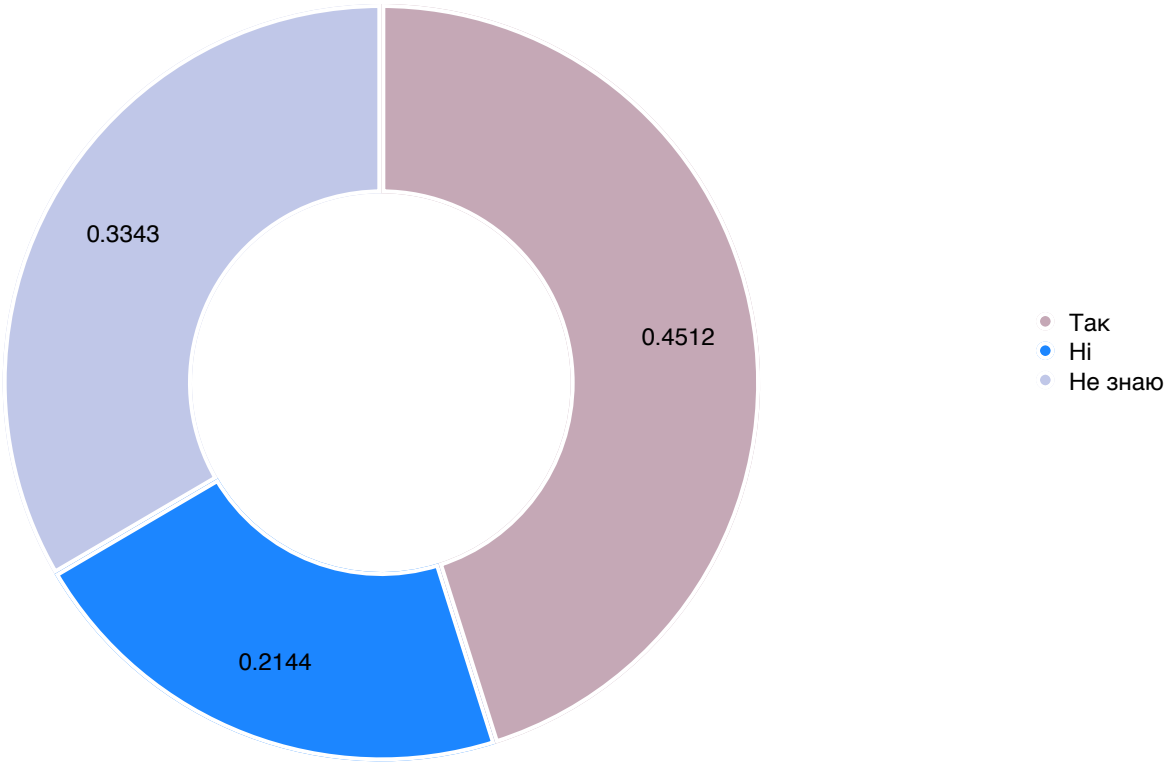

Готовність бізнесу працевлаштовувати осіб з інвалідністю

Чи потрібна вам для цього державна фінансова підтримка?

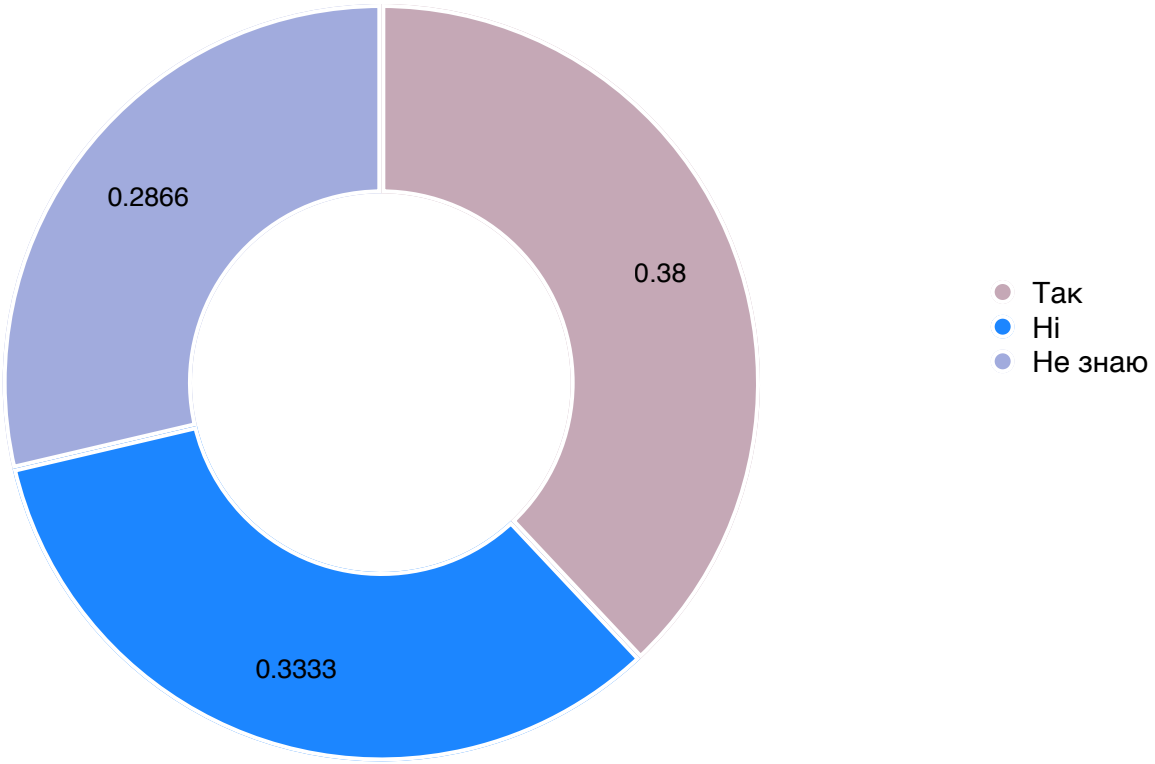

Готовність бізнесу працевлаштовувати осіб з інвалідністю

Яка, на ваш погляд, найефективніша форма такої фінансової підтримки?

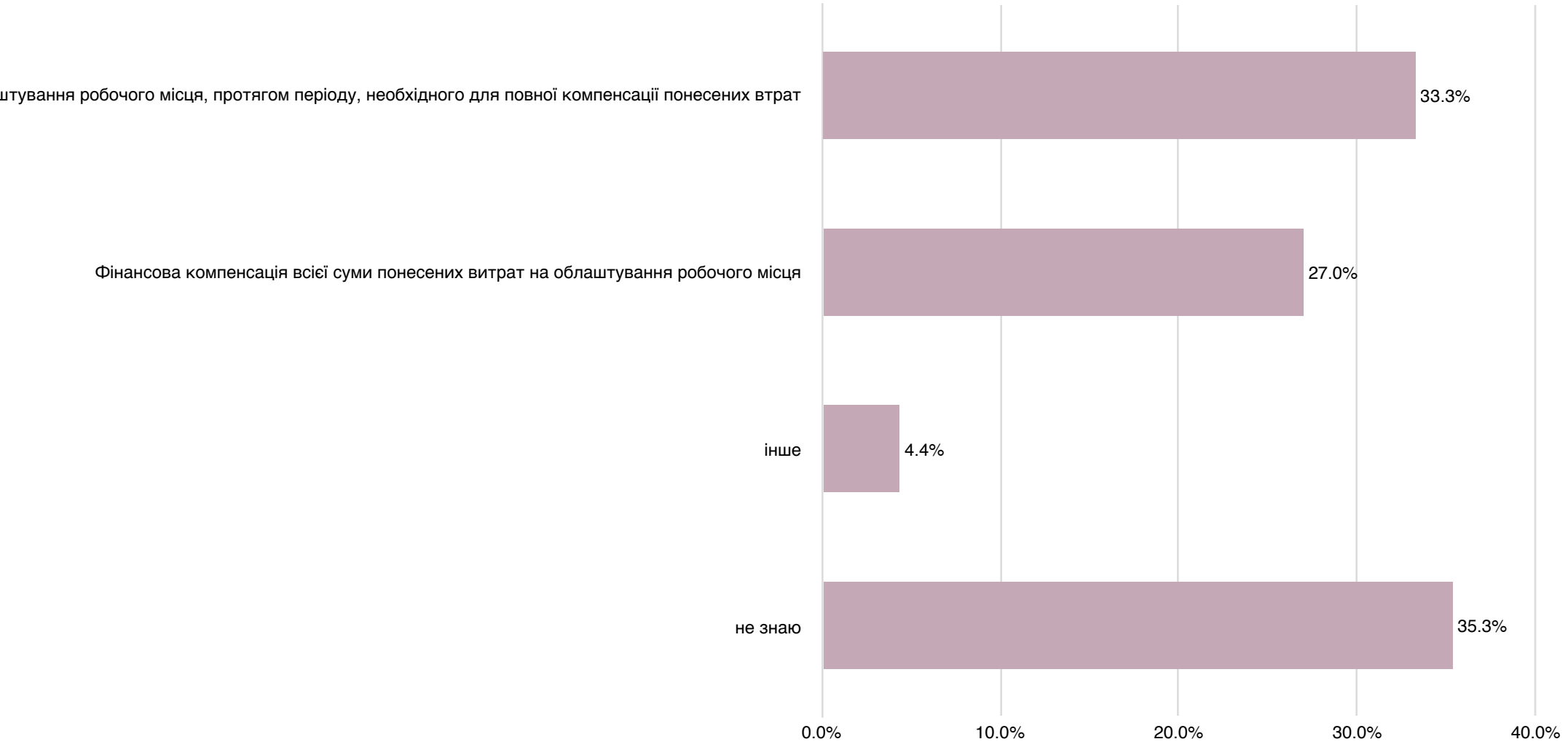

Досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА) та територіальних громад

Досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА)

Як Ви оцінюєте досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА) та територіальних громад щодо відновлення розвитку підприємництва в територіальній громаді/регіоні?

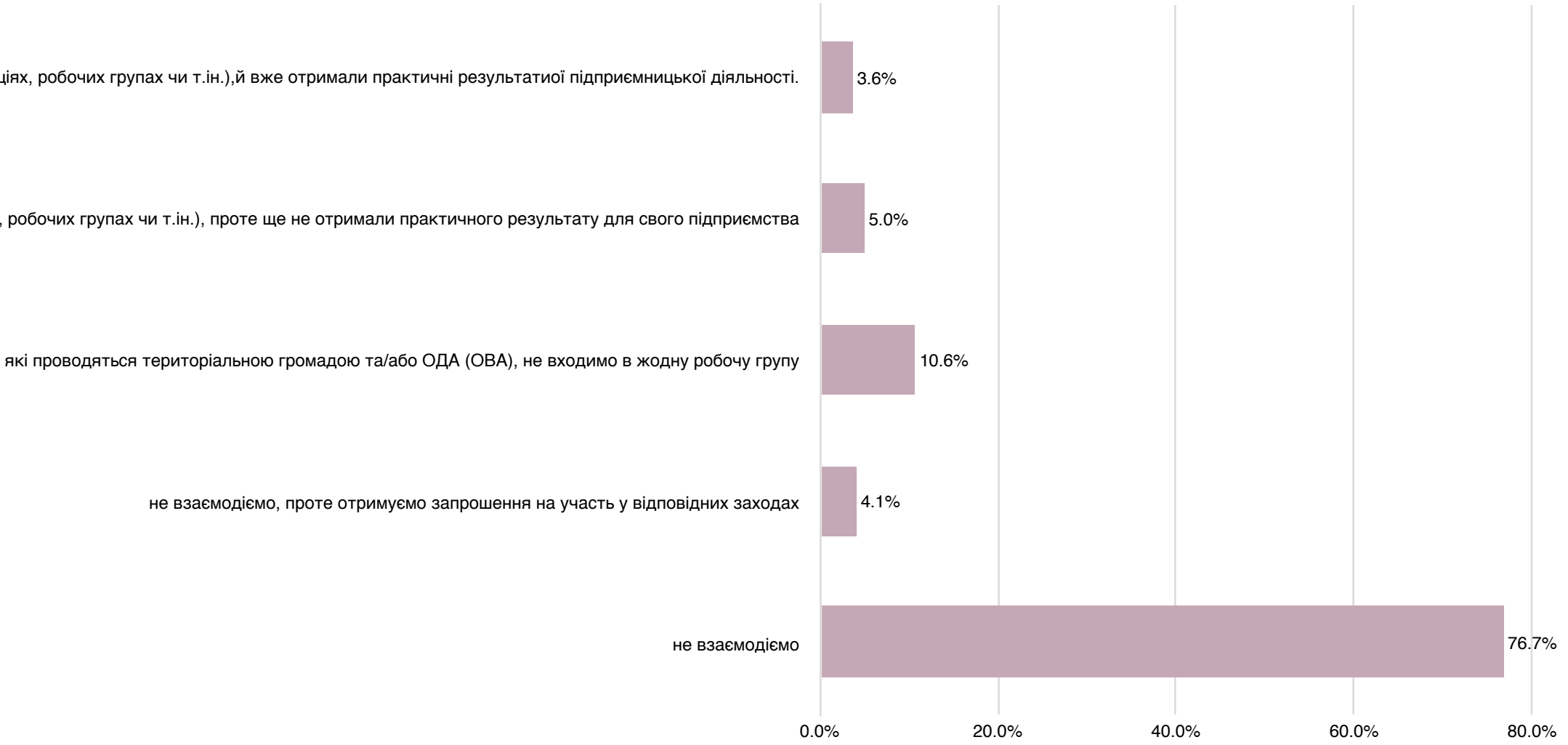

Досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА)

Чи берете Ви участь у програмах підтримки підприємництва від територіальних громад чи ОДА (ОВА)?

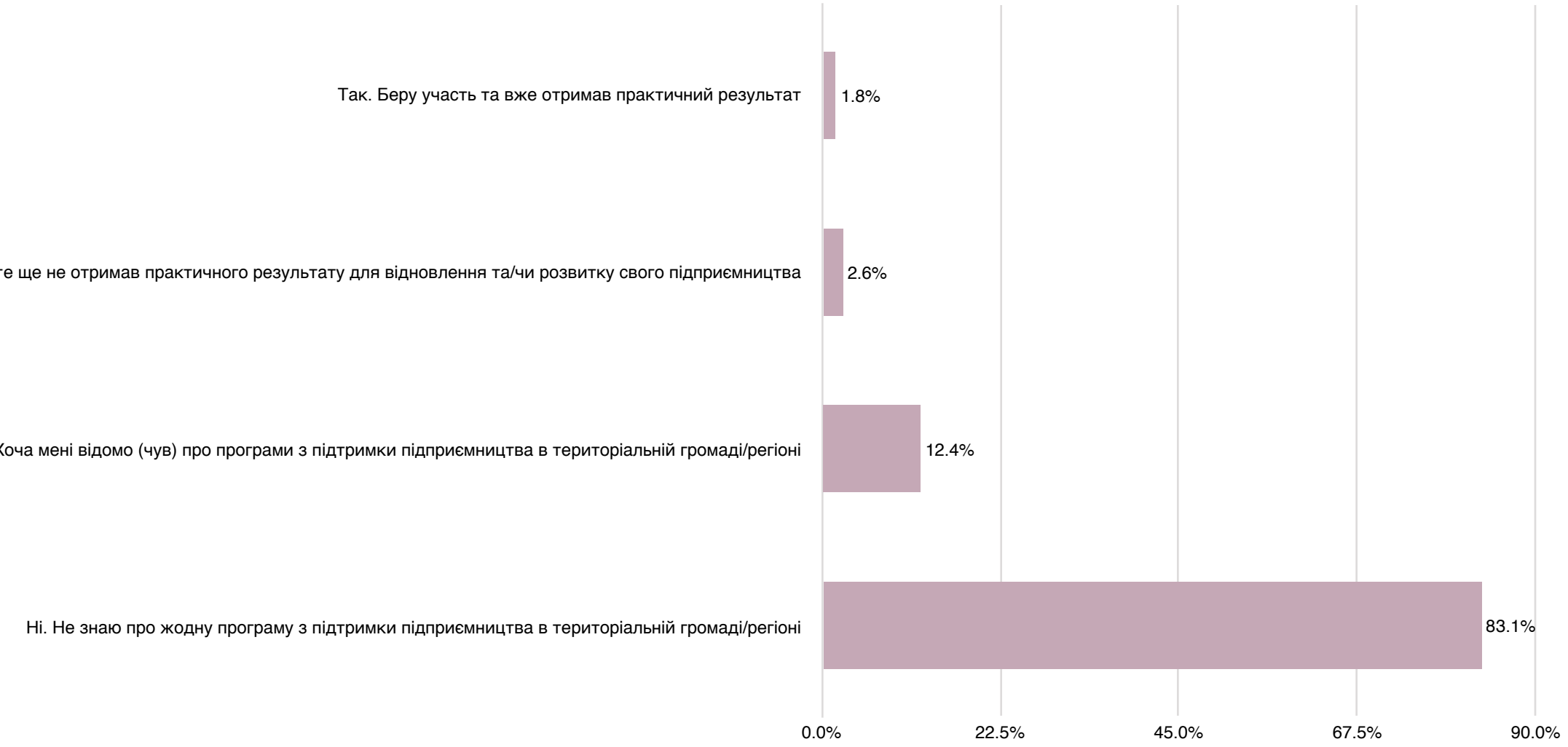

Досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА)

Якщо ви берете/брали участь у програмах підтримки підприємництва від територіальних громад чи ОДА (ОВА), яку підтримку ви отримували з початку повномасштабного вторгнення? (оберіть усі прийнятні варіанти)

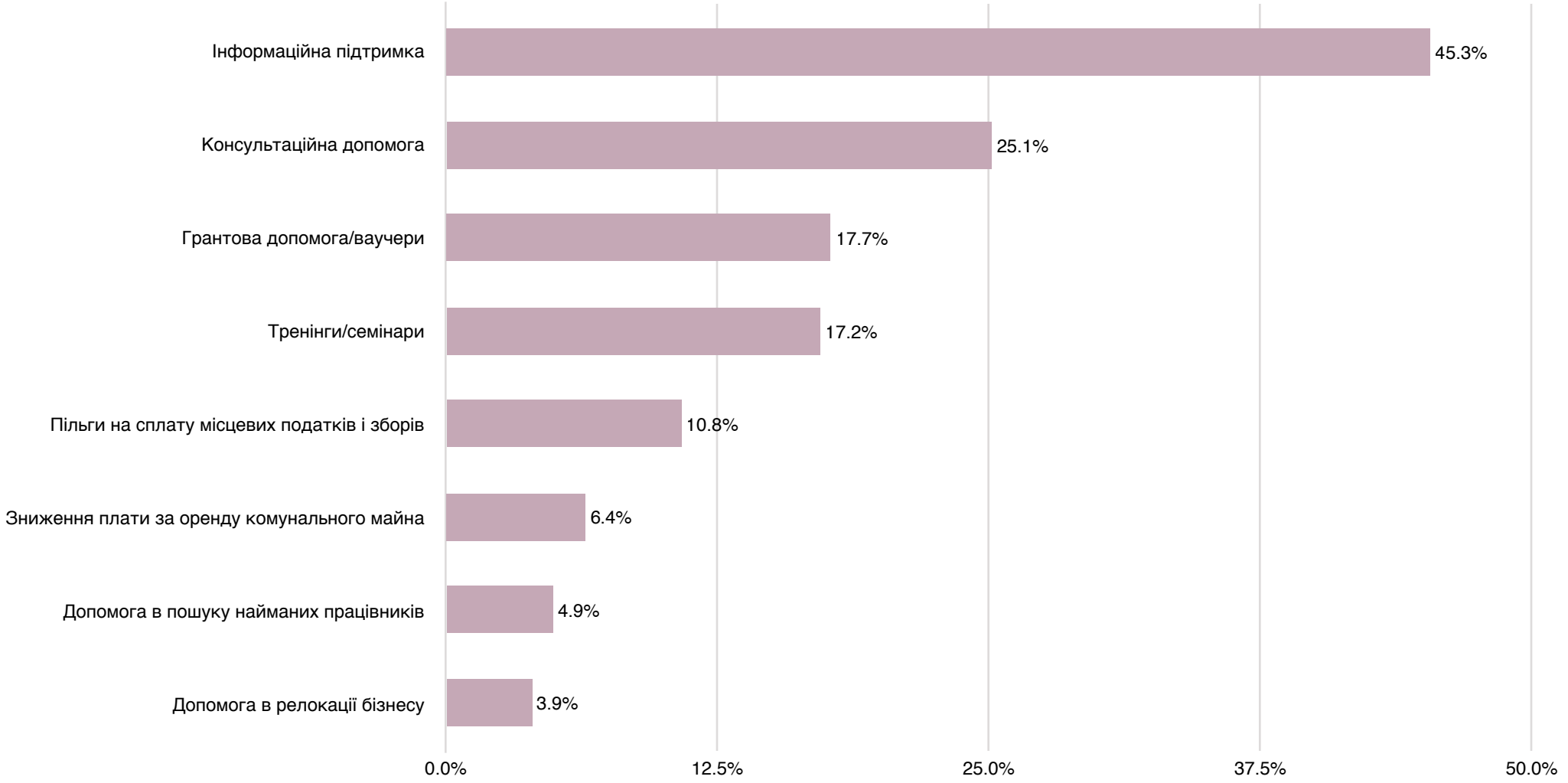

Досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА)

На вашу думку, чи достатньою є підтримка підприємництва від територіальних громад чи ОДА (ОВА) в умовах повномасштабної війни?

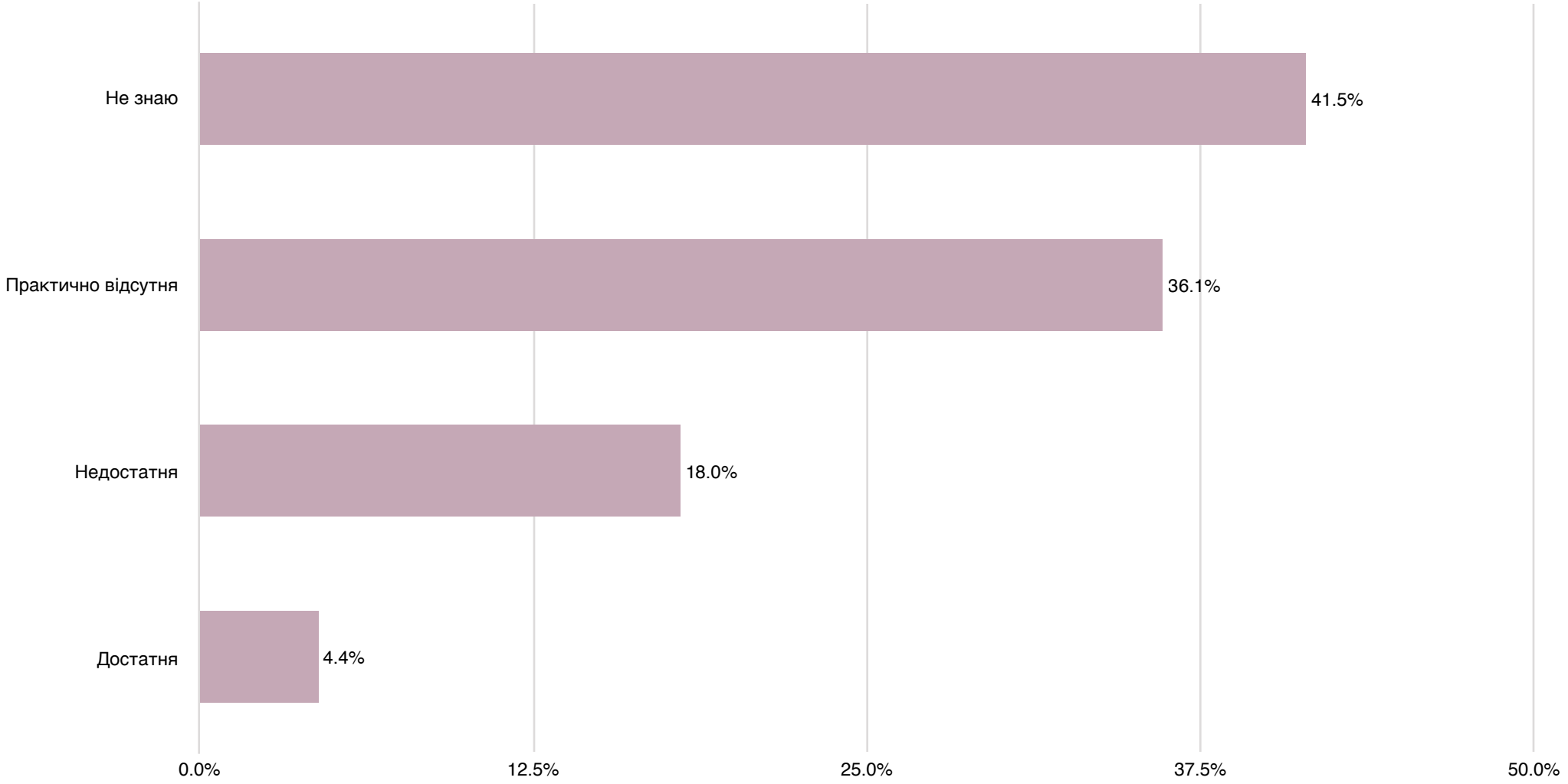

Досвід взаємодії із представниками ОДА (ОВА)

Яку підтримку ви б хотіли отримувати від територіальних громад чи ОДА (ОВА)? (оберіть усі прийнятні варіанти)

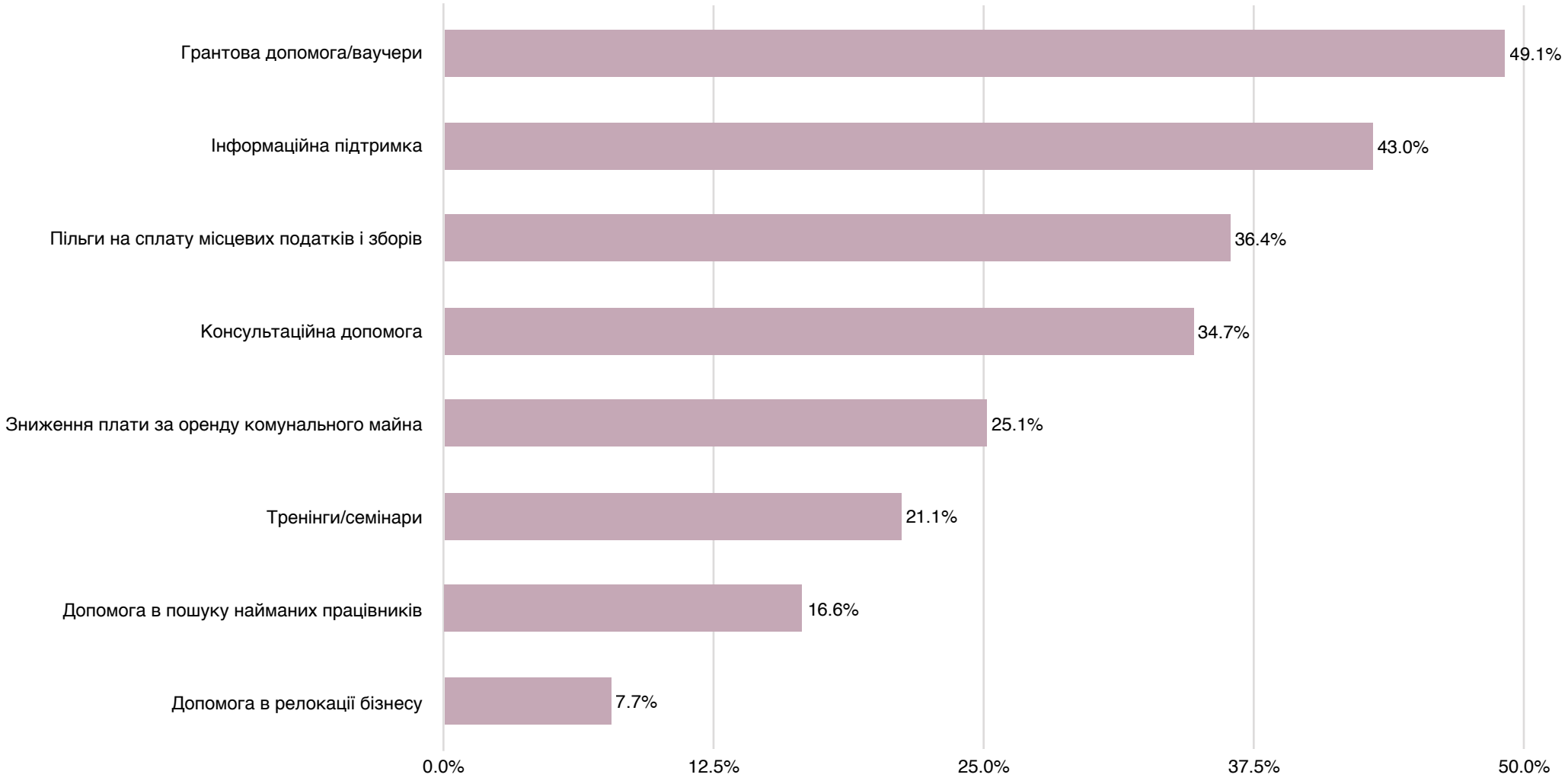

Потреби бізнесу у фінансуванні

Потреба у додатковому фінансуванні

Який обсяг фінансових ресурсів додатково необхідний Вашому бізнесу (до наявних у Вас ресурсів) для реалізації Вашої бізнес-стратегії розвитку протягом 3 років?

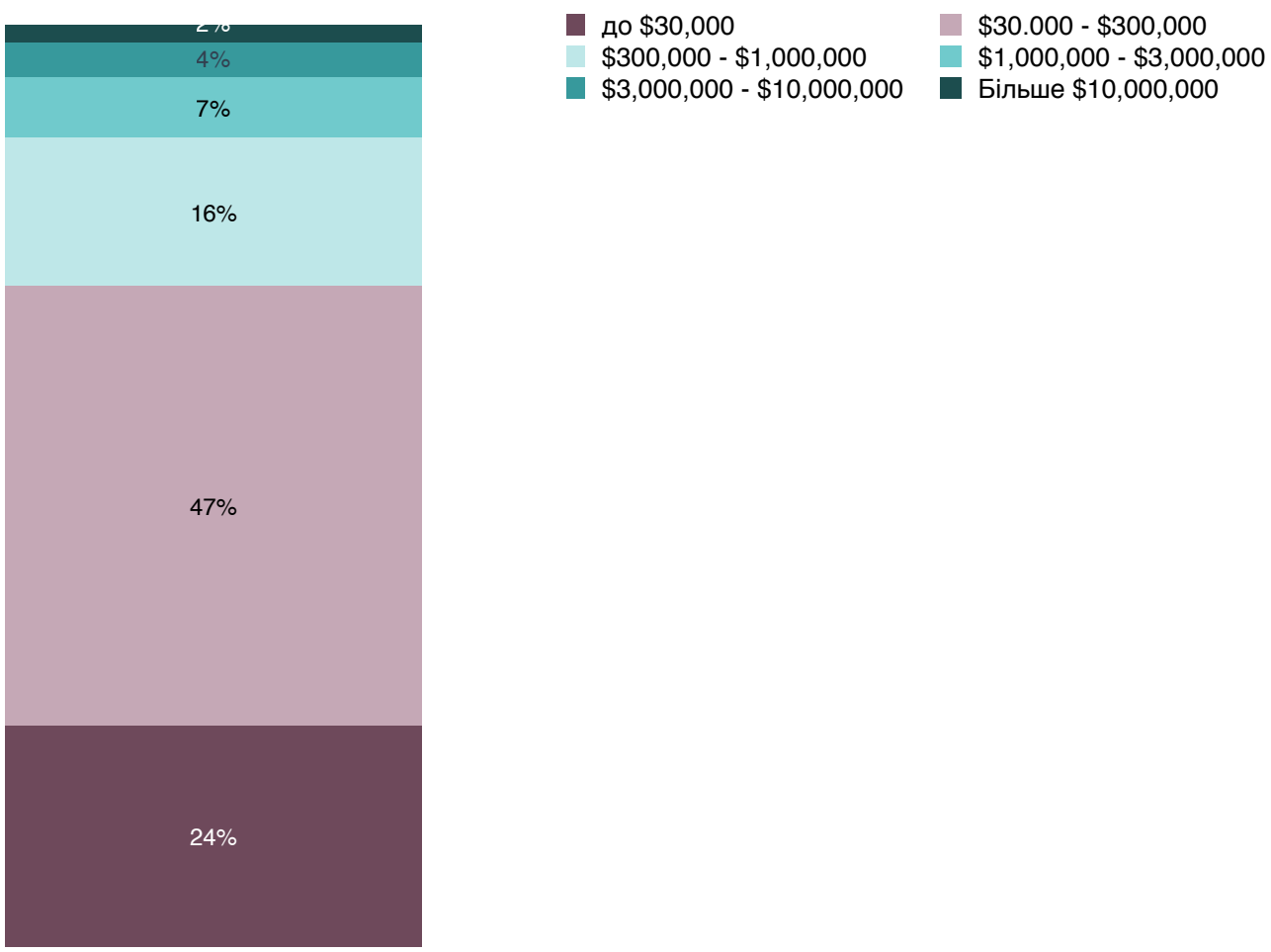

Середньозважена потреба у додатковому фінансуванні:

925 907

дол США

Потреба у додатковому фінансуванні
За сферою діяльності бізнесу

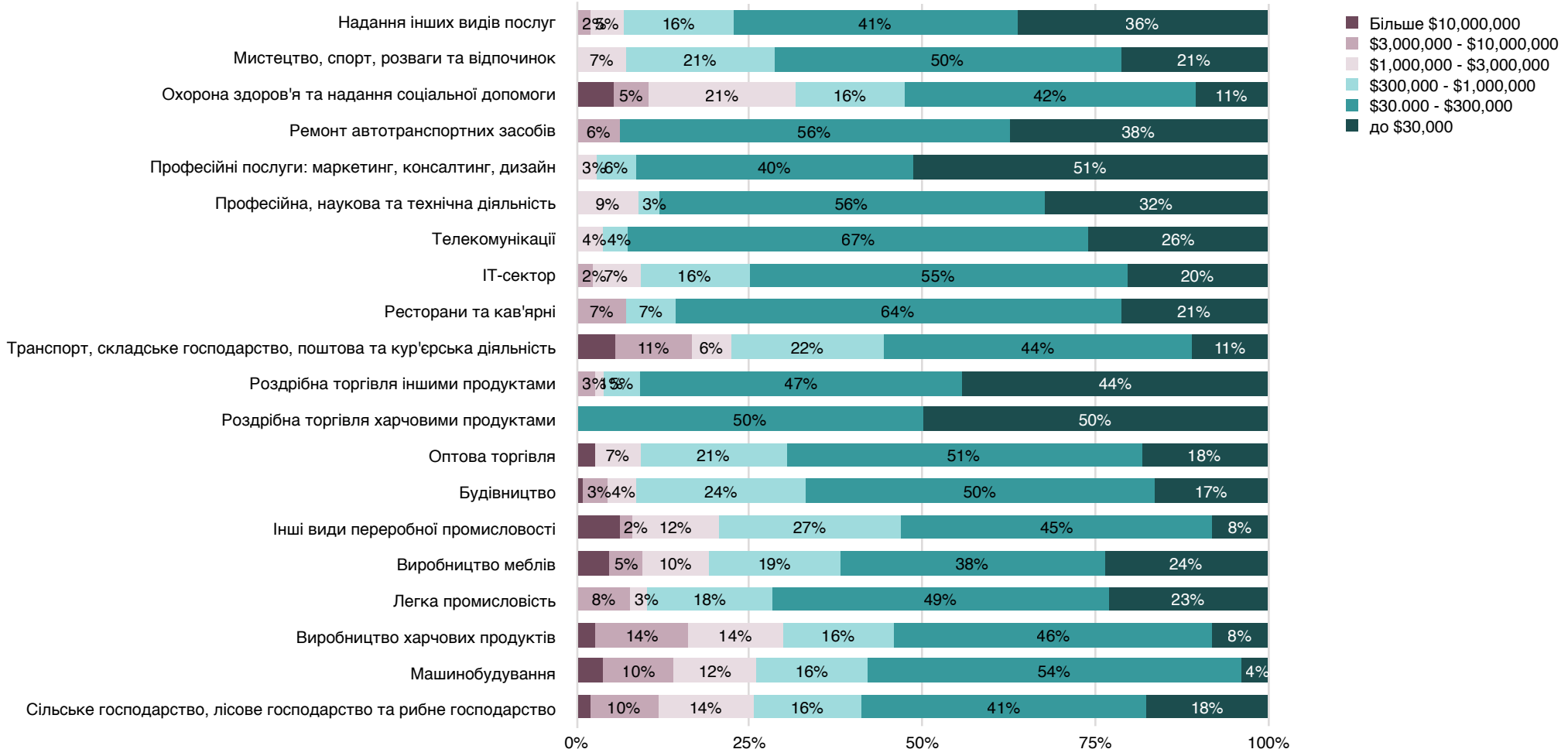

Потреба у додатковому фінансуванні
Регіональний розподіл

Захід
Волинська область
Закарпатська область
Івано-Франківська область
Львівська область
Рівненська область
Тернопільська область
Хмельницька область
Чернівецька область
Південь
АР Крим
Дніпропетровська область
Запорізька область
Миколаївська область
Одеська область
Херсонська область
Північ
Житомирська область
Київ
Київська область
Сумська область
Чернігівська область
Схід
Донецька область
Луганська область
Харківська область
Центр
Вінницька область
Кіровоградська область
Полтавська область
Черкаська область

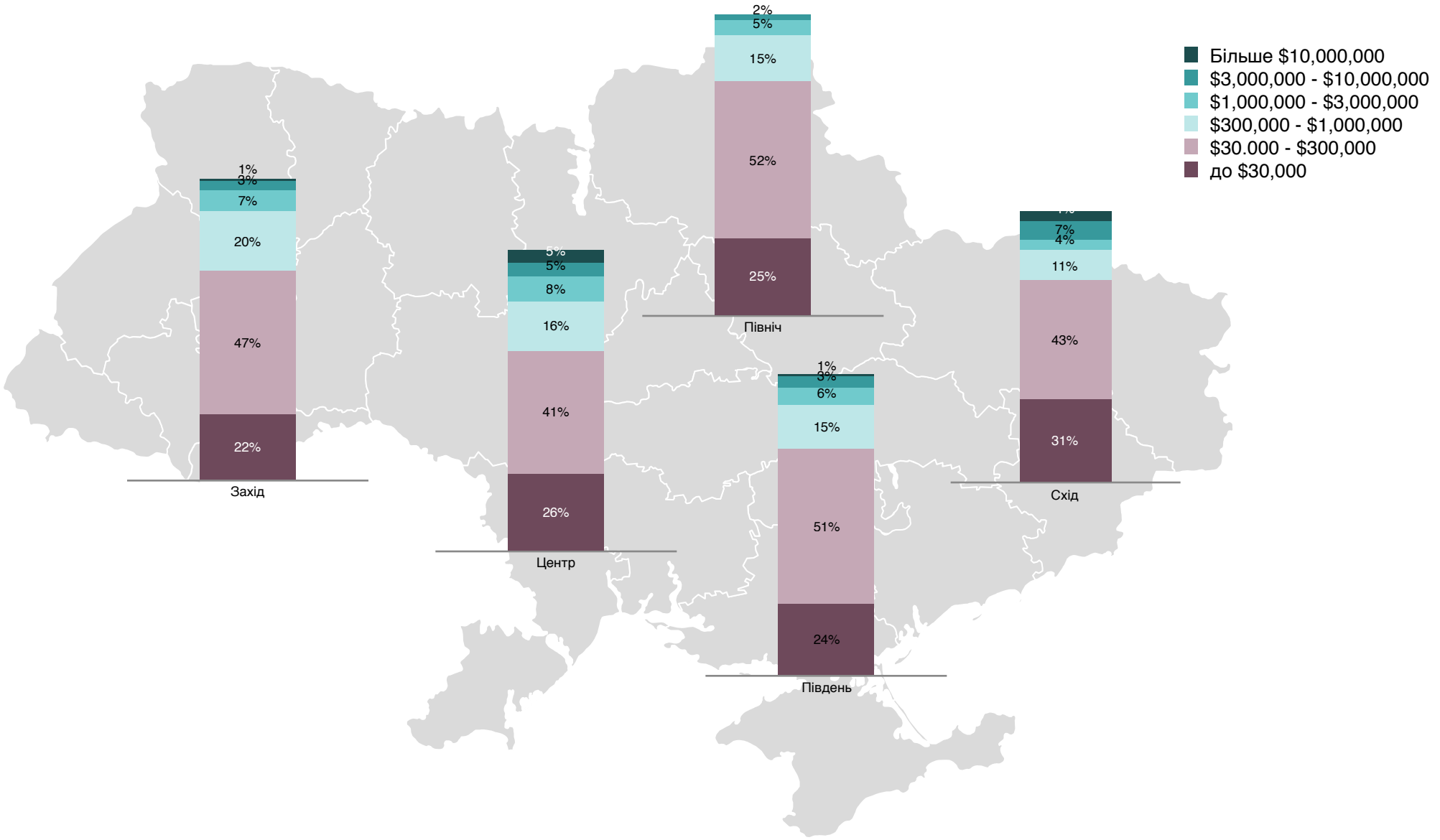

Потреба у додатковому фінансуванні

За роком заснування бізнесу

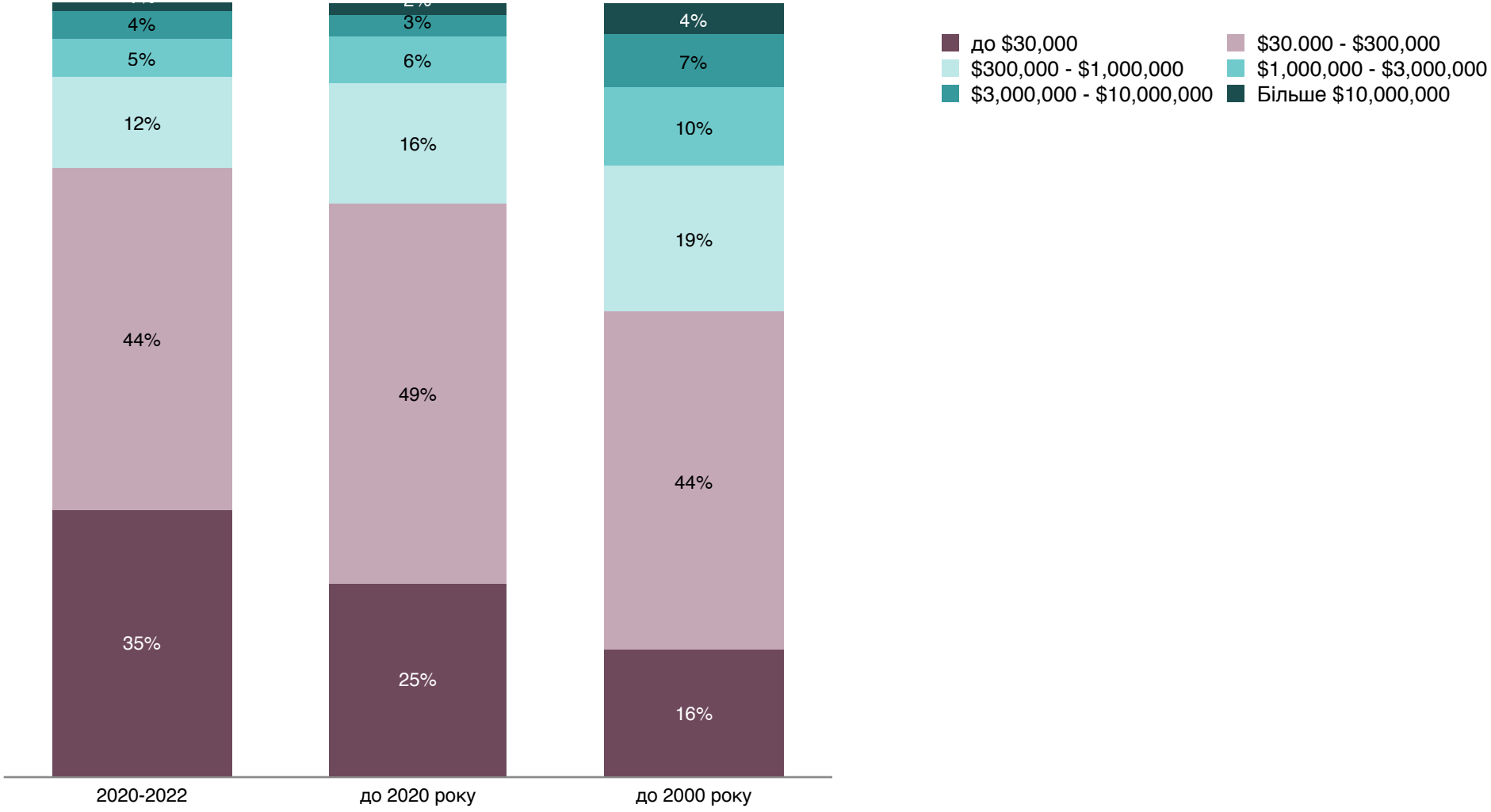

Потреба у додатковому фінансуванні
За розміром бізнесу

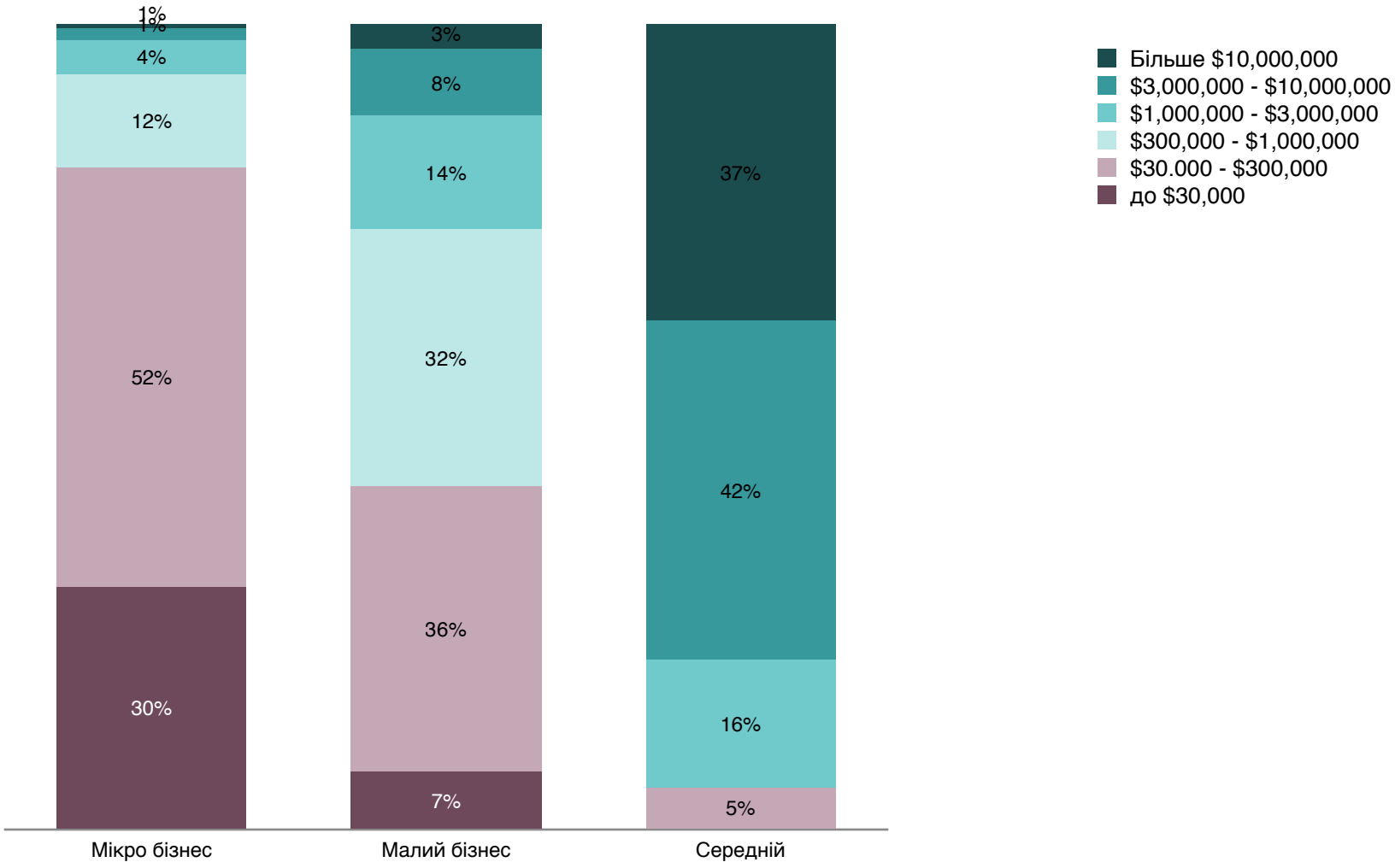

Індекс активності бізнесу
UBI – Ukrainian Business Index

Стан ділового середовища

- Індекс активності бізнесу UBI (Ukrainian Business Index) на початку 2023 року становить 34.03 (зі 100 можливих). Індекс зріс у порівнянні з лютим 2023 року (30.76), і локальним максимумом вересня (33,9) . Це зростання індексу свідчить радше про втому бізнесу від невизначеності і бажання інтенсифікуватися, ніж про покращення економічної ситуації: кількість замовлень від клієнтів лишається незмінною, але зростають об’єми випуску продукції і складські запаси.

Довідково: UBI показує активність бізнесу, його спроможність нарощувати товарооборот, створювати робочі місця. Якщо показник нижче 50, це свідчить про негативні очікування бізнесу від подальшого розвитку подій.

Індекс активності бізнесу (UBI – Ukrainian Business Index)

Максимально можливе значення
100

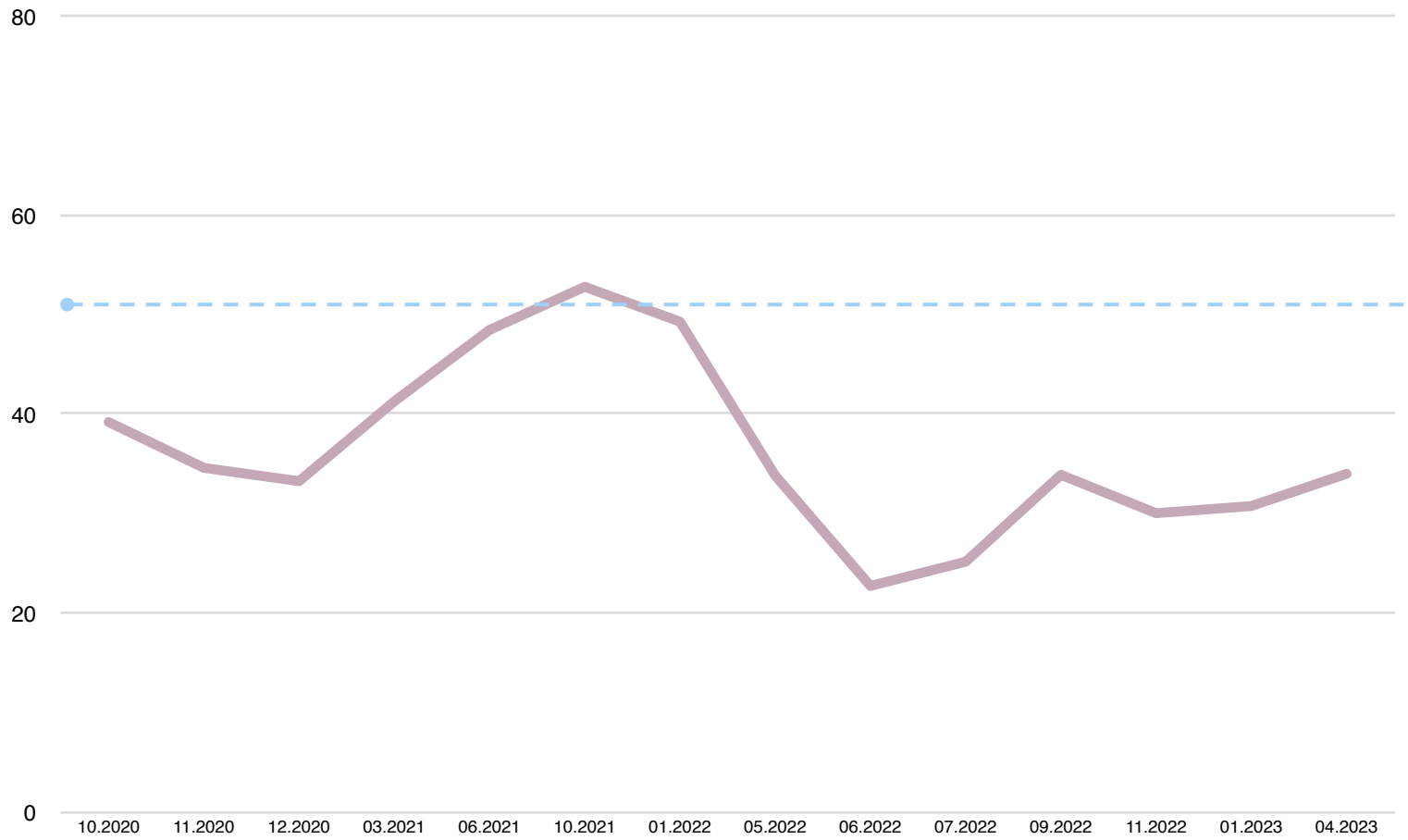

Зона позитивних очікувань бізнесу

Зона негативних очікувань бізнесу

UBI
04.2023
34.03

Як змінилася кількість замовлень від клієнтів, що отримує бізнес за останній місяць?

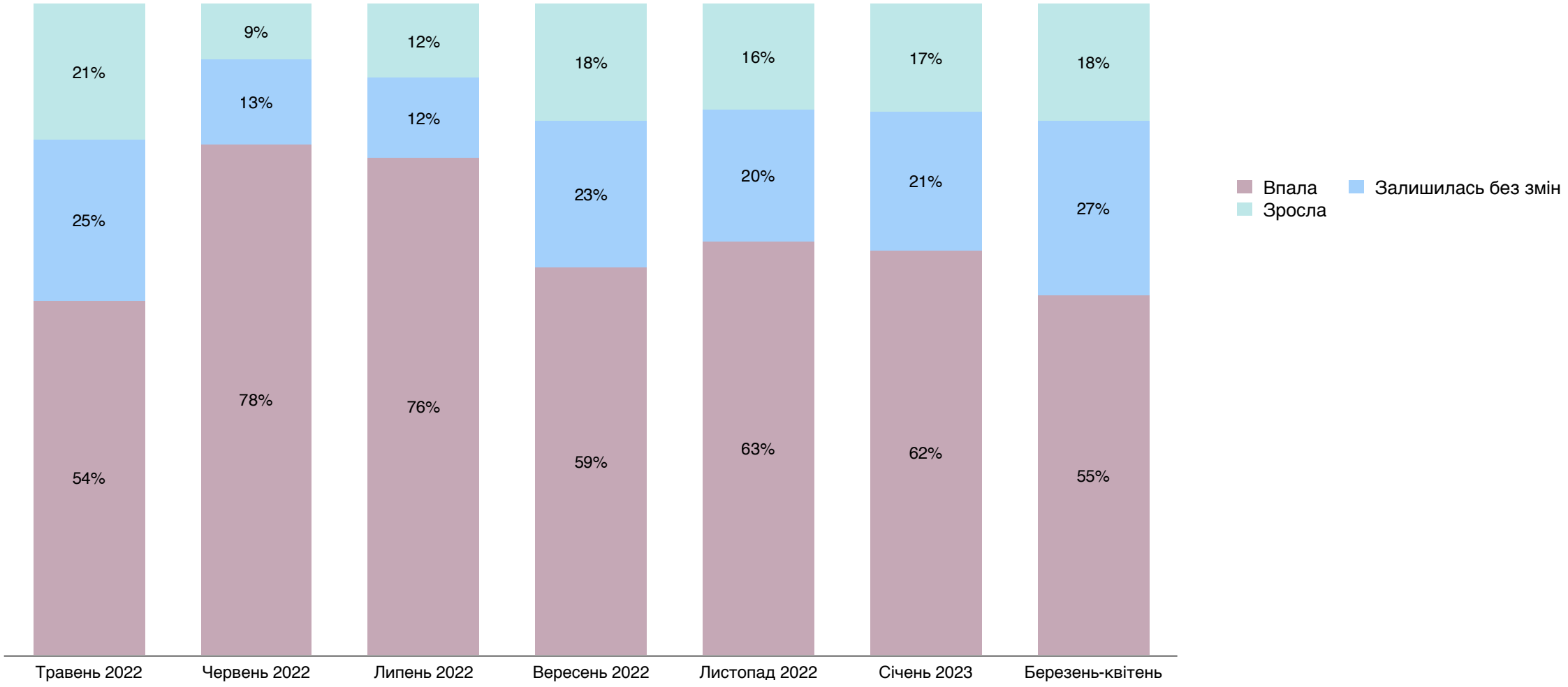

Як змінилася кількість працівників (повна та часткова зайнятість) за останній місяць?

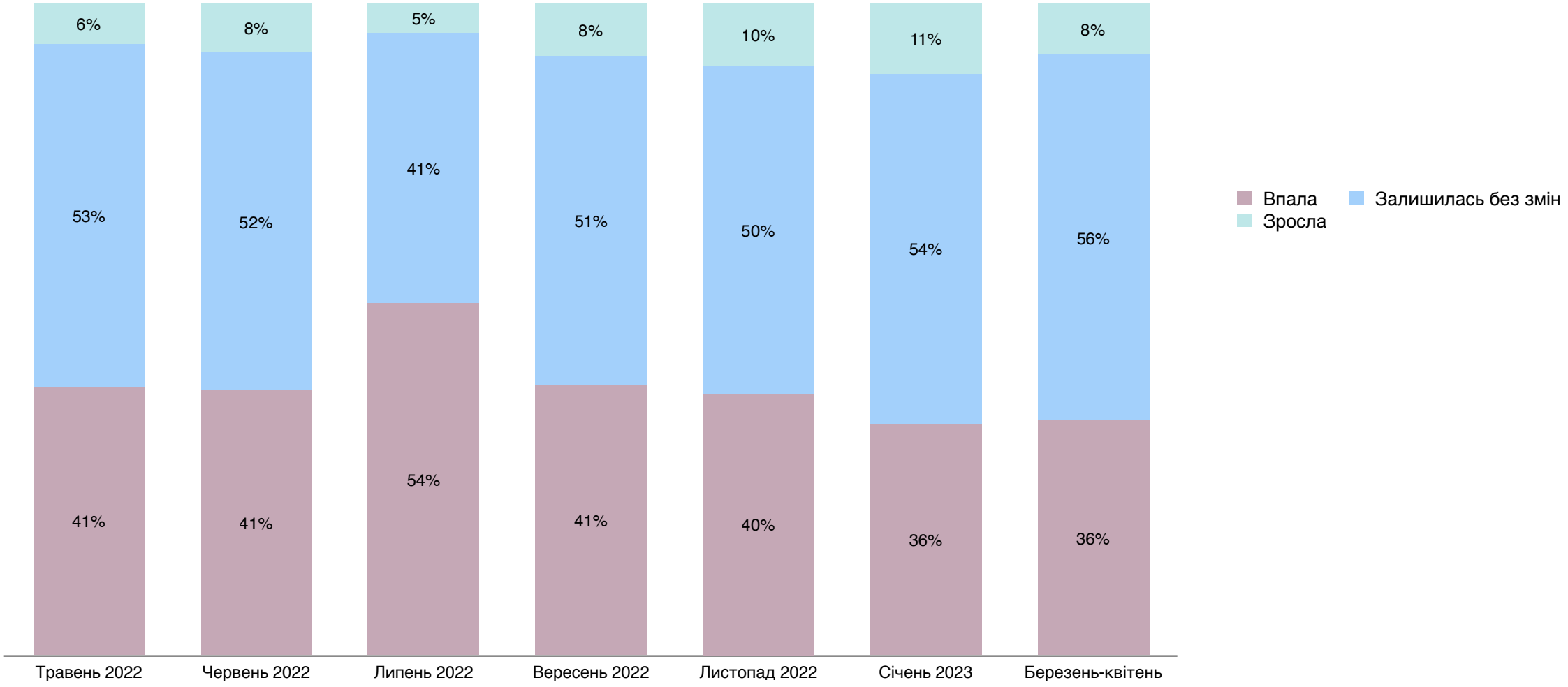

Як змінився об'єм випуску продукції / наданих сервісів за останній місяць?

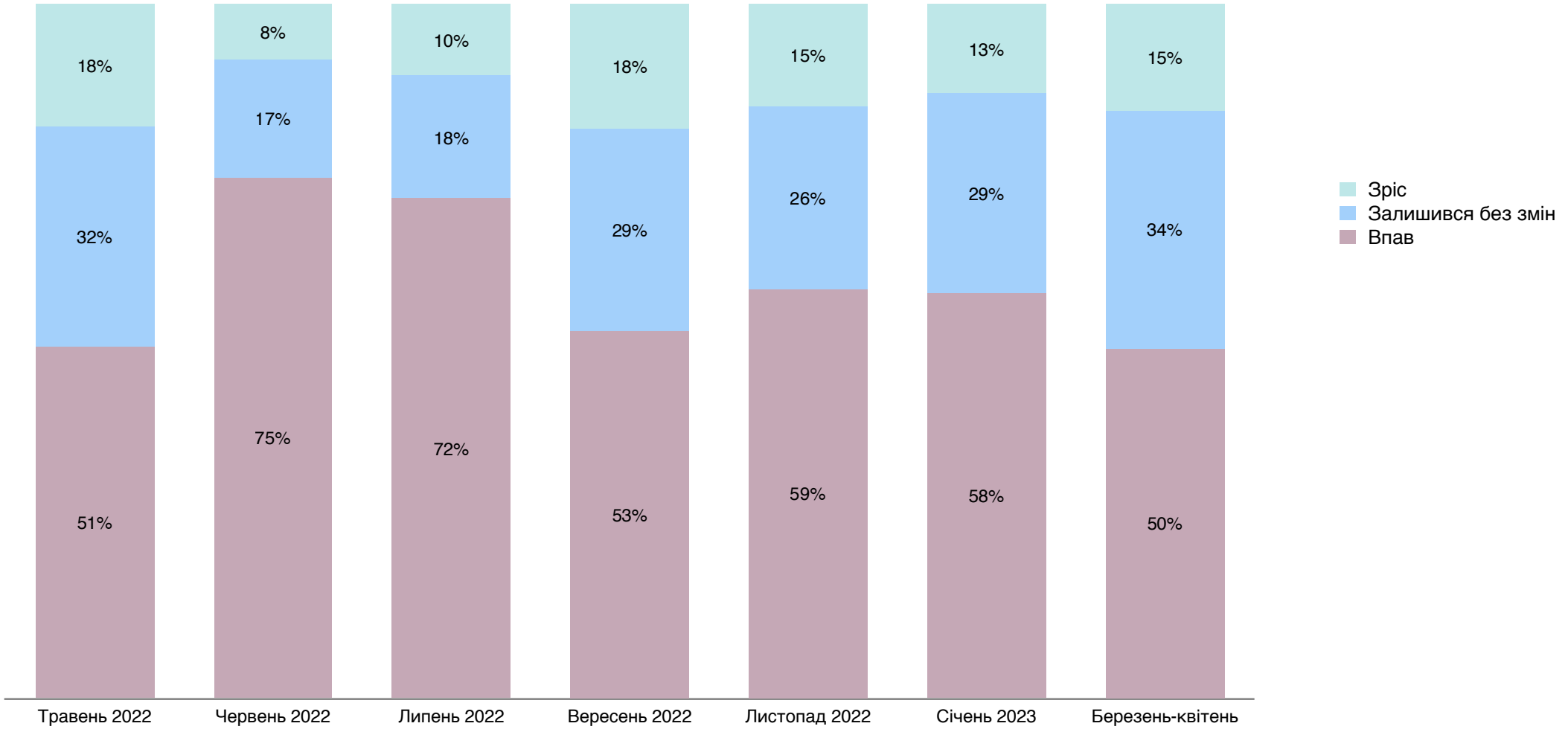

Як змінився загальний рівень товарних запасів за останній місяць?

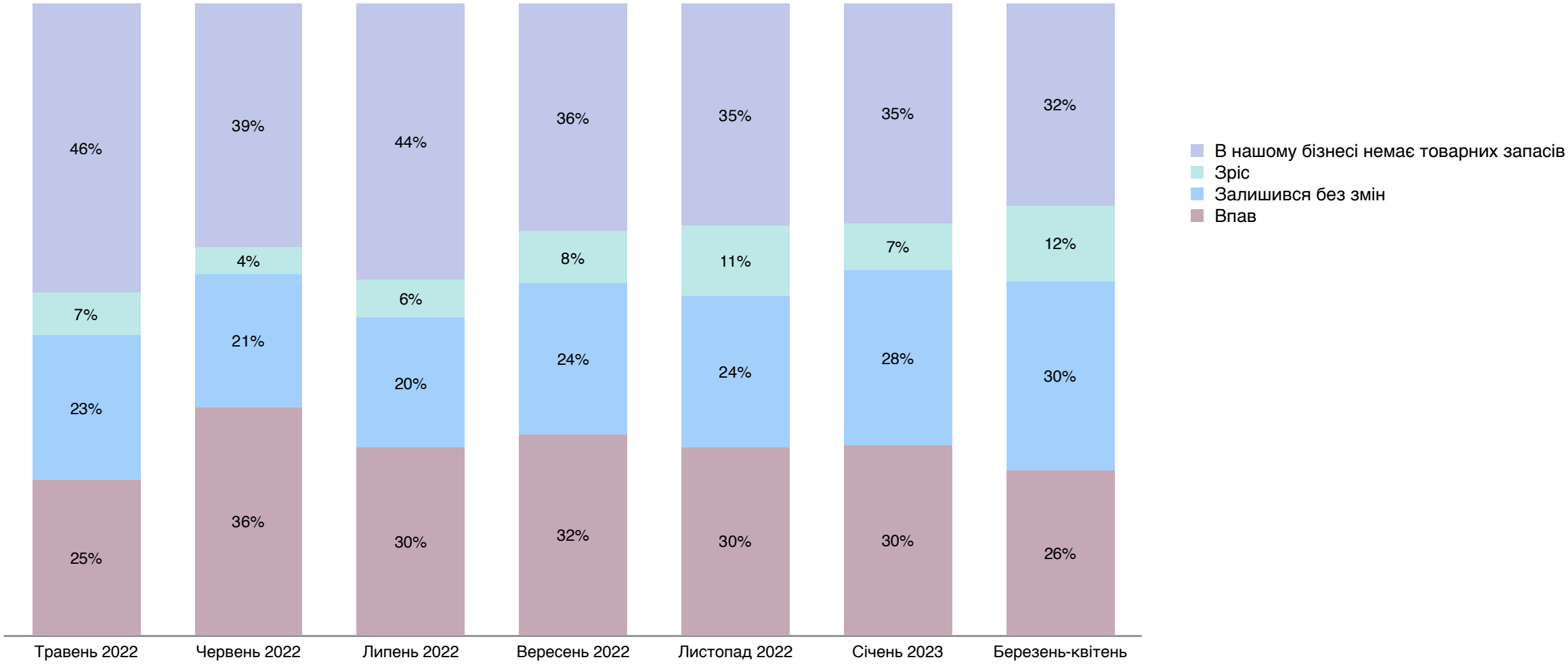

Як змінилася кількість Ваших замовлень до Ваших постачальників за останній місяць?

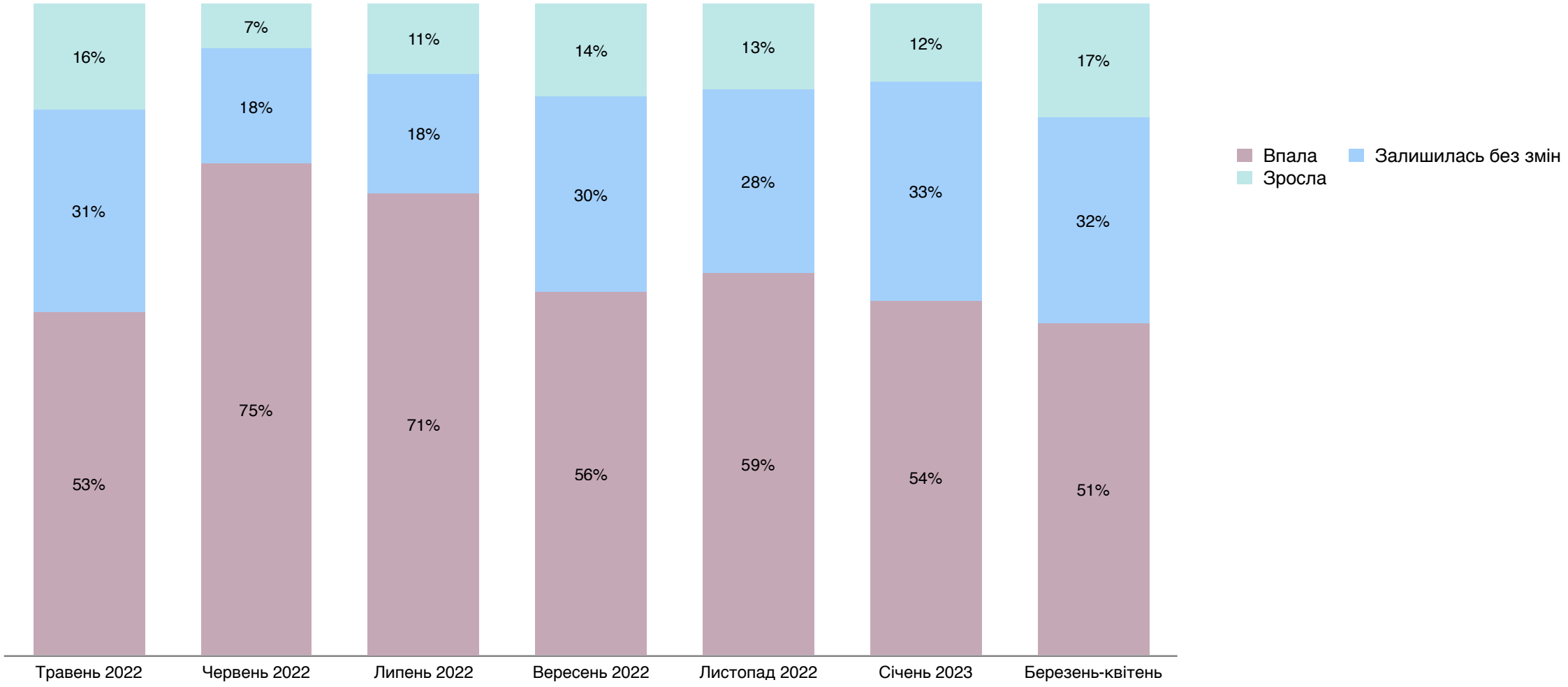

Паспортний блок

Ініціативна група

Бажаєте долучитися до експертної спільноти Ініціативи за напрямом:

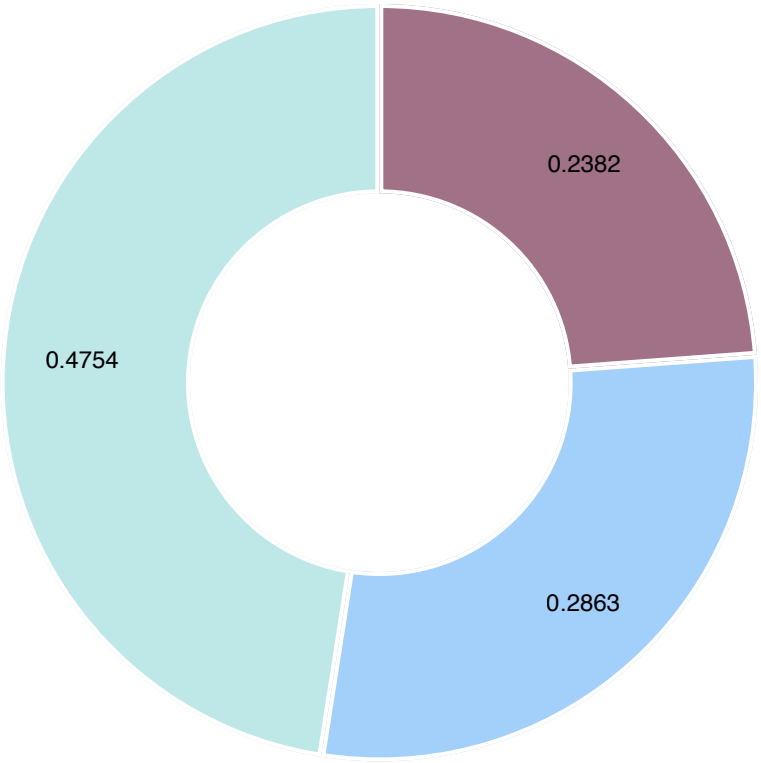

- Аналітична група, дані якої стануть основою для розробки інструментів для відновлення економіки
- Напрацювання інструментів для відновлення економіки у вигляді рішення для місцевих громад/обл
- Не бажаємо

Ситуація з персоналом

Скільки працівників працюють зараз у вашому бізнесі?

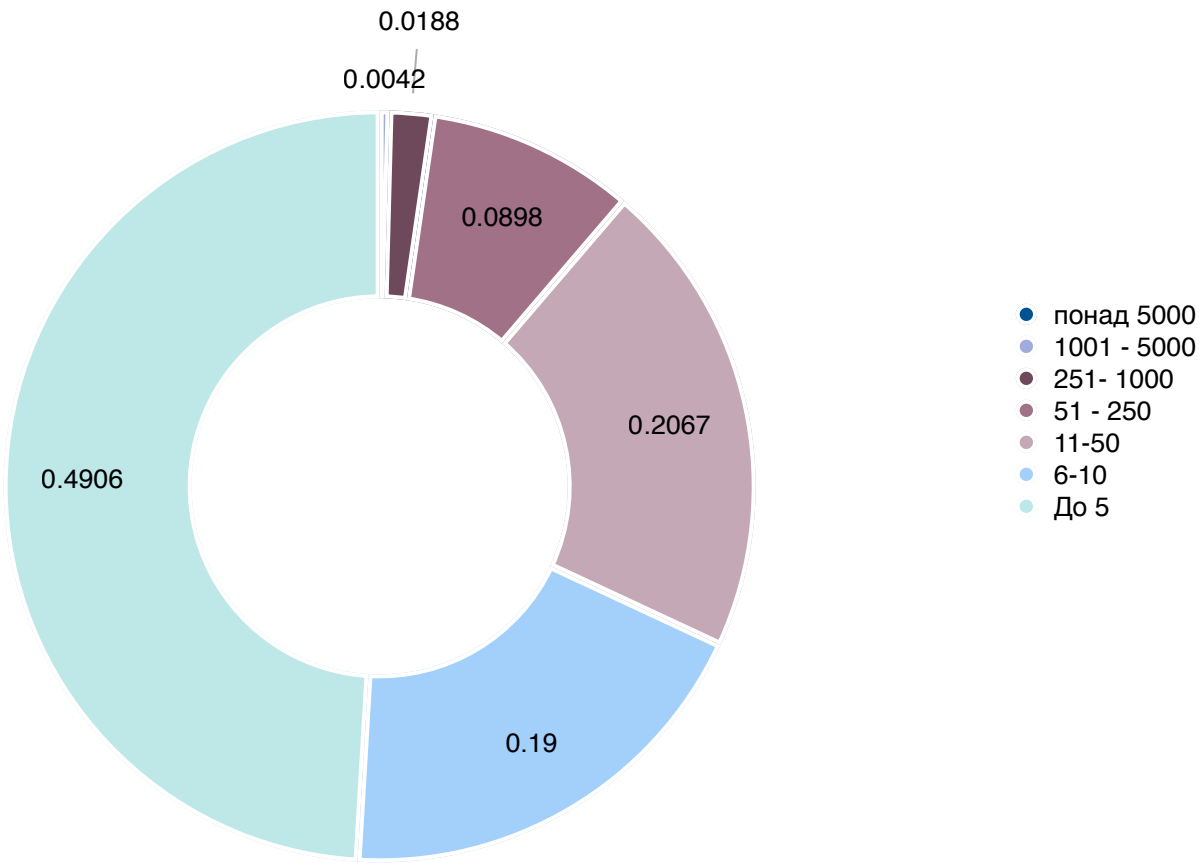

Оборот бізнесу у 2022 році

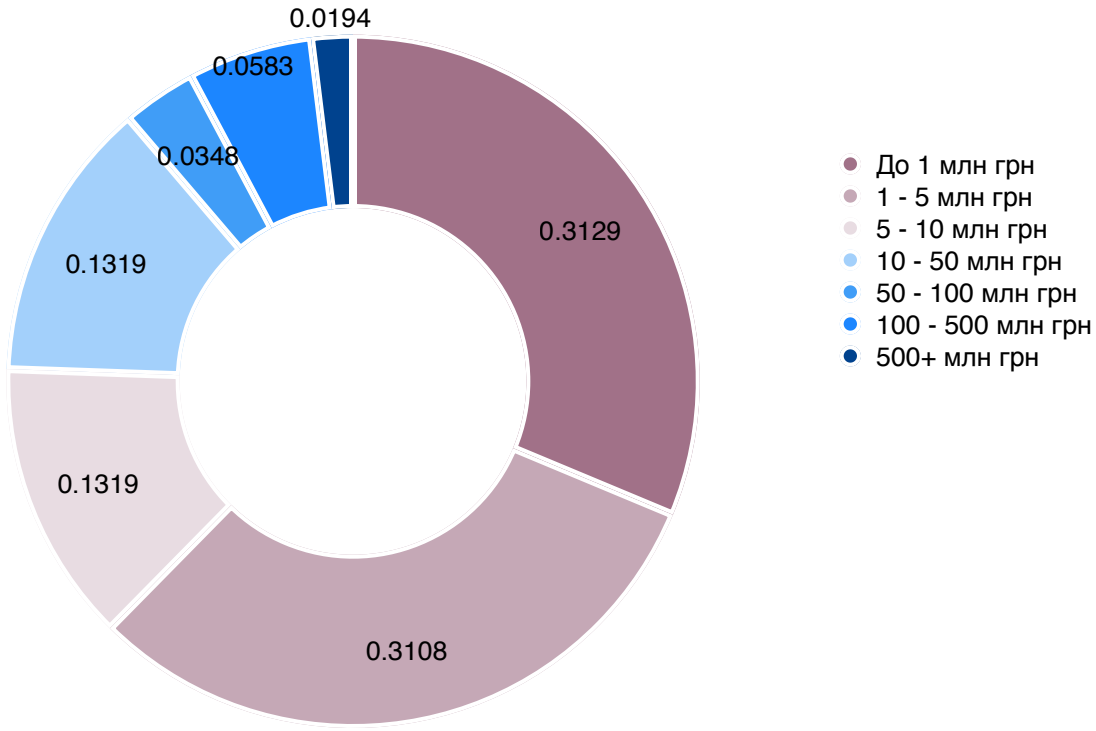

Географія опитування, **Хвиля 11.**
Регіон основної діяльності бізнесу

Вся Україна	16,9%
Вінницька область	3,3%
Волинська область	1,4%
Дніпропетровська область	8,8%
Донецька область	3,7%
Житомирська область	3,9%
Закарпатська область	1,4%
Запорізька область	5,4%
Івано-Франківська область	1,9%
Київська область	6,1%
Київ	10,1%
Кіровоградська область	1,2%
Луганська область	0,3%
Львівська область	6,4%
Миколаївська область	3,0%
Одеська область	4,8%
Полтавська область	3,2%
Рівненська область	1,9%
Сумська область	1,8%
Тернопільська область	2,2%
Харківська область	4,7%
Херсонська область	1,7%
Хмельницька область	1,1%
Черкаська область	1,4%
Чернівецька область	2,2%
Чернігівська область	0,9%
АР Крим	0,0%

Організаційна форма

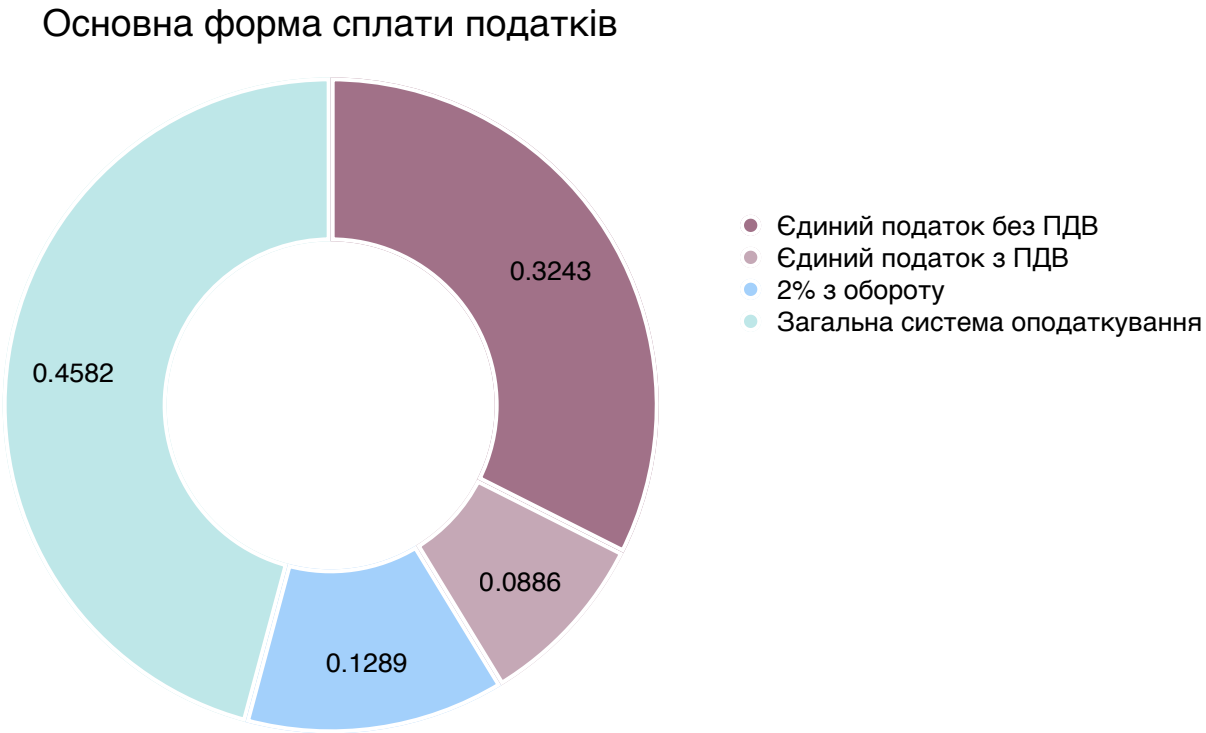

Галузі респондентів

Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	5,3%
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,6%
Машинобудування	5,1%
Виробництво харчових продуктів	3,7%
Легка промисловість	3,9%
Виробництво меблів	2,3%
Інші види переробної промисловості	5,5%
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	1,2%
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	0,8%
Будівництво	12,9%
Оптова торгівля	8,4%
Роздрібна торгівля харчовими продуктами	1,6%
Роздрібна торгівля іншими продуктами	8,5%
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,0%
Ресторани та кав'ярні	1,5%

Готельний бізнес	1,2%
Туризм	0,5%
IT-сектор	4,9%
Телекомунікації	2,7%
Фінансова та страхова діяльність	0,4%
Операції з нерухомим майном	0,6%
Професійна, наукова та технічна діяльність	3,9%
ЗМІ	0,4%
Професійні послуги: маркетинг, консалтинг, дизайн	3,6%
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,6%
Ремонт автотранспортних засобів	1,8%
Освіта	1,1%
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2,1%
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1,5%
Надання інших видів послуг	11,3%

Вибірка за хвилями дослідження

Хвиля 1	Період опитування: 02.03 – 03.03.2022	Вибірка: 207
Хвиля 2	Період опитування: 11.03 – 13.03.2022	Вибірка: 245
Хвиля 3	Період опитування: 21.03 – 23.03.2022	Вибірка: 260
Хвиля 4	Період опитування: 11.04 – 13.04.2022	Вибірка: 276
Хвиля 5	Період опитування: 04.05 – 07.05.2022	Вибірка: 934
Хвиля 6	Період опитування: 25.05 – 10.06.2022	Вибірка: 877
Хвиля 7	Період опитування: 20.07 – 31.07.2022	Вибірка: 842
Хвиля 8	Період опитування: 09.09 – 19.09.2022	Вибірка: 863
Хвиля 9	Період опитування: 09.11 – 17.11.2022	Вибірка: 504
Хвиля 10	Період опитування: 25.01 – 03.02.2023	Вибірка: 535
Хвиля 11	Період опитування: 24.03 – 04.04.2023	Вибірка: 999

ПРЯМУЄМО РАЗОМ
ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Center for Innovations Development

ОФІС З РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА

Дія Бізнес

Advanter

UN GLOBAL COMPACT

Міністерство цифрової трансформації України

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

MINISTRY
FOR TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES AND INTERNALLY DISPLACED PERSONS

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ